Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 130 (16353) | 1983 оной июниин 4, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

ТАСС

ШЭНЭ hОНИН

Ю. В. Андропов А. болон П. Гарримантантай уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов американ политическэ ба нийтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Аверелл Гарриман болон тэрэнэй hамган Памела Гарриманые июниин 2-то уулзаба.

40 жэлэй урда тээ Москвада А. Гарриманай США-гай элшэн сайдай тушаалда хэһэн [illegible] ажал ябуулга тухайнь Советскэ Союзда hайн hанадаг юм гэжэ Ю. В. Андропов хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглээ. Тиихэдэ манай оронууд союзнигууд байгаа, [illegible] хамтын дайсан — [illegible] хүсэтэй дайнай аюул— бии байна.

Энэ аюулые ойлгоhон ушар СССР-эй ба США-гай гүрэнэй ажал ябуулагшадые бэеэ баринги, тэсэбэритэй байхые, заhаруулашагүй юумэнэй болохогүйн тула али алинидань таарама үгэеэ ойлголсолгые хамтынгаа хүсэлэл оролдолгоор олохые оролдохо ёhотой hэн гээд hанагдана. Зүгоор мүнөөнэй американ захиргаанай зүгhөө нимэ харюусалгатай хандасын хэгдээгүй байhаниинь халагламаар гэжэ Ю. В. Андропов хэлэбэ. Советскэ Союзhаа сэрэгэй булюу хүсэтэй боложо, өөhэдынгөө эрилтэнүүдые бидэнэртэ баадхаха гэhэн политикань холын хараа бодолгүй байна. Энэнь СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанда урда тээнь түйлагдаhан бүхы hайн юумые буруу hүргэнэ, тэдэнэй хоорондохи этигэл найдалай үндэhэ hуурине таhалдуулна. Тиигэжэ hанаа зобоомо орщон байдал тохёолдожо байнхай.

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хангалгада, ядерна дайнай аюулые зайсуулан саралгада манай оронуудай хоорондохи харилсаанай ехэ удха шанартай байhыень ойлгожо, Холбоото Штадуудтай харилсаандаа тон болгоомжотой hайнаар хандаханабди гэжэ Ю. В. Андропов тэмдэглээ. Амгалан тайбанаар зэргэ оршохо, али алинидань ашатай туhатай, [illegible] тоо hайнаар тогтоохо эрилтэ табина. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха талаар үгэеэ ойлголсолго түйлаха талаар алдагдаhан жэл бүхэнэй шэнэ зорилгонуудые үүдхэдэг, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха зорилго шиидхэлгые түбэг бэрхэшээлдэ оруулдаг байhаниинь ойлгосотой.

Аверелл Гарриманай, Памела Гарриманай совет болон американ арадуудай хоорондохи үгэеэ ойлголсолгые бэхижүүлхэ хэрэгые баримталдаг байhыень СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаае hайжаруулхын тула тэдэнэй хүсэлэл оролдолго гаргадаг байhыень Советскэ Союз мэдэдэг юм гэжэ Ю. В. Андропов тэмдэглээ.

Совет-американ харилсаанай хүгжэлтоор hанаагаа зобожо байhанаа үбгэ hамган хоёр Гарримантан мэдүүлхэ зуураа, хоёр оронои арадуудай аша туhада, эб найрамдалые бэхижүүлхын аша туhада тэрэниие гуримшуулан hайжаруулха шухала гэжэ хэлэhэн байна. Советскэ Союзда тэдэниие хүндэмүүшэ халуунаар угтаhанайнь түлөө баяр баясхалан хүргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

«ВЕНЕРА-15»—ПЛАНЕТЭНҮҮД ХООРОНДЫН ЗАМДА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые, нарата юртэмсын планетэнүүдые шэнжэлэлгын программатай зохилдуулагдажа, планетэнүүд хоорондын «Венера-15» гэжэ автомат станци 1983 оной июниин 2-то Советскэ Союзhаа ниидхүүлэгдэбэ.

Хэмэл одон дээрэhээ Үүрэй солбоной нюруу атмосферые шэнжэлгые үргэлжэлүүлхэ гээшэ энэ станциие табилгын гол зорилго болоно.

Станциин научна аппаратурые зохёон бүтээлгэдэ совет мэргэжэлтэдhээ гадна, Германиин Демократическа Республикын мэргэжэлтэд хабаадаhан байгаа.

«Венера-15» гэжэ станци Газарые тойрон дабшалгын хэмэл одоной замhаа планетэнүүд хоорондын ниидэлгын замда гаргагдаhан байна. Баллистическэ хэмжэлгэнүүдэй баримта мэдээнүүдэй ёhоор, ниидэлгын траекториин параметрнүүд хараалагдаhанда дүтэрхы байна. Станци 1983 оной октябриин эхеэр Үүрэй солбоной оршондо хүрэхэ ёhотой.

«Венера-15» станциин түхеэрэлгэнүүд, научна аппаратура гэмгүй hайнаар хүдэлнэ.

ОРОНОЙ САБШАЛАН ДЭЭРЭ

БРЯНСК. Областиин нуга сабшалан дээрэ үбhэ хуряалгын техникэ гаргагдаба, hудал hужааг соогуур, харгын хажуугаар, мүн таарамжагүй бусад газарнуудта хажуурай ханхинаан зэдэлбэ. Олонхидойнь хамтын подрядаар хүдэлжэ эхилhэн тэжээл бэлэдхэлгын бригаданууд, отрядууд болон звенонууд 5 миллион шахуу тонно тэжээл бэлэдхэхэ ёhотой. Олонхи ажахынуудта силосэй ба сенажай шэнэ түхеэрэлгэнүүд, үбhэ хадагалха газар, тэжээл бэлэдхэхэ цехүүд баригдаа. Городойхид хүдөөгэй ажалшадта туhалхала ерэнэ. Брянскын промышленна предприятинуудта тэжээл бэлэдхэлгын залуушуулай 60 шахуу отряд байгуулагдаа. Шефүүдынь оньhото техникэ, заhабарилгын бригаднуудые хүдөө нютагуудта эльгээбэ.

ЗАПОРОЖИ. Областиин хүдөөгэй ажалшадай шэмэтэ тэжээл үрилтэгүй hайнаар хуряаха арга хуряалгын наринжуулагдаhан технологи олгоно. Унагаагдаhанайнгаа hүүлээр хэрэглэгдэhэн ногоон 30 процент хүрэтэр ниигтэйгээр нүхэн соо хадагалагдана. Иимэ тэжээл каротинаар баян жэжэхэн набша намаагаа гээдэггүй юм. Оньhожоруулагдамал отрядууд болон звенонуудай ажаллажа байhан хамтын подряд хүдэлмэриин эршэ дэлисые, шанарые дээшэлүүлхэ арга олгоно.

ГДР. Бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй, сенажай ба силосэй шанарыень тодорхойлдог комиссинууд Латвиин бүхы колхоз, совхозуудта байгуулагдаба. Мүнөө бүхы ажахынуудта тэжээлэй цехүүдээр хангагдаhан витамчита үбhэнэй гурил татаха 600 гаран агрегат хүдэлнэ.

Латвиин таряашад энэ жэлдэ хахад миллионhоо [illegible] үбhэ, 2 миллион шахуу сенаж, 2,5 миллион шахуу силос бэлэдхэхэ уялга абаа.

РЯЗАНЬ. Гахай үсхэбэрилгын «Искра» гэжэ нэгэдэлэй тэжээл үйлэдбэрилгын цехэй бүхы табан агрегат-гранулятор дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэжэ эхилбэ. Коммунист Н. Авилкинай звено мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлнэ. Грацул үйлэдбэрилгын технологиие hайнаар шудалжа, нэгэ нэгэеэ hэлгэн, звеногой гэшүүд нормын ёhоор нэгэнэй орондо АВМ-0,65 түхэлэй хоёр түхеэрэлгэ хангахые шиидэбэд. Тиин тэдэнэр ажалаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, сүүдхэдөө тус тустаа 12 тонно продукци үгэнэ.

СТЕПАНАКЕРТ (Нагорно-Карабахска автономито область). Хадата Карабахта хуряалга-зөөлгын звенонууд тэжээл бэлэдхэнэ. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, иимэ звенонуудай тоо гурбанай нэгэ хубиар олоноруулагдаа. Тэдэнэр өөhэдөө бүхы хүдэлмэреэ бэелүүлдэг юм. Хамтын подряд үбhэ сабшалга дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ.

БРЕСТ. Белоруссиин Полесиин ажахынууд тэжээлэй ургамалнуудhаа сүлөөлhэн газарта тарилгын агрегадуудые гаргаба. Эдэ полинууд дээрэ хабарай рапс, тоhолиг редькэ, сагаан горчица болон элдэб ногоо холижо тарина. Жэшээнь, Ивановска районой «Заря коммунизма» колхоздо бүхы тарилгын талмайн хахад хубида хоёрдохёо тарилга хэгдээ. Тиигэжэ гектар бүриhөө 70—80 центнер тэжээлэй единицэ абана.

(ТАСС).

Буряадай АССР-60

АЛДАРТА ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАА

Клубиа, театральна болон бэсэн тамир hорилгын блогууд ашаглалгада тушаагдаhан. Мүнөө дотор талын хүдэлмэри, вестибюль соонь мраморна шала, мүн мраморна колоннануудые бодхоохо хүдэлмэри үргэлжэлнэ. Июнь hарын турша оройдоол 10 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэри хэхэнь үлөө.

—Тус объектын сметэ үнэ сэн 2 миллион түхэригэй юм,—гэжэ барилгын 2-дохи участогай прораб И. И. Ткаченко хөөрэнэ. — Хэгдэхэ хүдэлмэримнай хэhэн хүдэлмэридэмнай орходоо жэшээлшэгүй бага ааб даа. Гэбэшье мүнөө бидэндэ тон харюусалгатай хаhа сэрхэй. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярта hайндэр газаа [illegible] юм. Республикынгаа алдарта ойдо энэ объектые ашаглалгада тушаахабди гэhэн үгэдөө хүрэхын түлөө манай барилгашад дабхар оролдосотойгоор хүдэлнэ. Барилга-хабсаралгын управлениимнай гол хүсэн болохо 6 бригада эндэ хаягданхай. Тиимэhээ хараалhан болзортоо түсэбтэ даабаринуудаа сүм дүүргэхэ арга боломжонууд манда бии,—гээд, тэрэ батаар найдуулна.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

Зэдын районой «Борьёогой» совхозой түрүү механизаторнууд Леонид Миронович Майтаев Бальжан Цырендоржиевич Жамбалов хоёр үнинэй сугтаа хүдэлжэ, hайн нүхэд болонхой юм. Хабарай тарилгын гү, али ургаса хуряалгын үедэ тэдэ хоёр анамана мүрысэжэ, хэн нэгэниинь түрүүлжэ ябатараа, hүүлээрнь нүгөөдэнь хүсөөд ахижа гарадаг. Байгшашье хабарай тарилгын үедэ тиимэ байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арбан хоногой дүнгөөр чемпионой тугхан нэгэнhээнь нэгэндэ дамжуулагдажа байна.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ЕХЭ hҮ, МЯХАНАЙ ТҮЛӨӨ

Бэшүүрэй совхозой малшад ойн баярта жэлдэ даалгагдаhан малайнгаа ашаг шэмыень нэмээхын түлөө нилээд оролдолго гарган хүдэлнэ. Эдэнэр республика дотороо үүсхэл гаргаhан Хоринай районой малшадай жэшээгээр зунай бэлшээриин үеые зүбөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулна.

Тус ажахынхид зунай дүрбэн hарын туршада үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү haaxa, шахан таргалуулха гүүртын эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммаар, хонинойхиие 80—90 граммаар нэмээхэ уялга абанхай. Ингэжэ тэдэнэр эдэ малаа намар гүрэндэ тушаахадаа, үхэрэй толгой бүриин шэгнүүрые 360—370 килограммда, хонинойхиие 38—40 килограммда хүргэхэ зорилготой.

Мүнөө эдэ үдэрнүүдтэ малаа зуhаланда оруулха хүдэлмэреэ үргэн дэлисэтэйгээр үнгэргэжэ байнхай. hү haалиин фермэнүүдтэ зунай сагта тэжээл буйлуулха цех хүдэлгэгдэхөөр түсэблэгдэнэ. Ингэжэ hаамхай үнеэдтэе шанаржуулагдаhан тэжээл үгэхэдэнь, тэдэнь hү hаамhaа нилээд дээшэлүүлхэ ха юм.

Хонинод өөhэдынгөө отарын хонидто 1000 центнерhээ бага бэшэ үбhэ нөөсэлхөөр хараална.

Совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд зунай бэлшээриин үедэ абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой.

И. ВИКТОРОВ.

...ДАБАРИhАА ХОЛО ҮЛҮҮЛЭН

...Буряадайнгаа рес-...ын түүхэтэ 60 жэлэй баярые ажалаи амжал-... угтахын түлөө эршэм-... мүрысөн хүдэлжэ, ... совхозой hаалишад, ... үшөө нэгэ илалта ...ба.

...ахын фермэнүүдэй ...тивүүд гүрэндэ hү ...даха хахад жэлэй тү-... болзорhоонь холо ... дүүргэhэн тухайгаа ... 20-до мэдээсээ. Зун... hарын түсэбэй ёhоор ... центнер hү бэлэдхэ-...ункта оруулха байhан совхоз мүнөө 4500 үлүү ...центнер сагаан эдеэ то-... заводто тушаагаад ... Эдэ үдэрнүүдтэ тү-...э гадуур hүн гүрэндэ ...дагдана.

...hарын hүүл болотор ...ннүүдиай даабариhаа га-... бүхыдэнь 2000 цент-... сагаан эдеэ Эхэ орондоо ... республикынгаа ойн ... hайндэрые ажалай ... урэ дүнтэйгөөр угта-... байна.

...лжэлгын үедэ, хаба-... hарануудта үнеэдэй ...а, тэжээлые бодомжо-... зүбөөр эмхидхэжэ, ажа-... ...рам, гуримые наринаар ... шадаhанай ашаар ...элиин нэгэдэхи фермынхид энэ түйлагдаhан амжалтада бүришье ехэ хубита оруулаа. Эндэ фермые даагша, үнинэй коммунист, шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ Д. О. Батуевай оролдолго бага бэшэ гэжэ онсолон хэлэхээр.

Энэ фермэдэ ажалша бэрхэ, үнэн шударгы хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, үнинэй hаалишад А. Т. Лоскутникова, Е. Е. Тюрикова, У. Я. Рачинская гэгшэд бусад нүхэдтөө жэшээ харуулан хүдэлнэ. Эдэнэр жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө тус тустаа 1121 — 1210 килограмм hү hаагаа.

Мүнөө тус фермынхид зунай бэлшээридэ малаа гаргажа, үдэр hүнигүй адуулан, hү hааляа үшөө ехээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэнэ. Зунай бэлшээриин үедэ адууhа малhаа ашаг шэмэ ехээр абахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай Хоринай районой малшадай үүсхэл энэ коллективэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тиигэжэ эндэхид зунай 4 hарада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1100 килограммhаа бага бэшэ hү hааxын түлөө мүрысэхэ юм.

А. ДОРЖИЕВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм совхозой парткомой секретарь.

БОЛЗОРhОО УРИДШАЛАН

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар жабхаланта 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө социалис мүрысөөн хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда улам дэлгэрнэ. hүүлэй үдэрнүүдтэ байгша оной 5 hарын түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэhэн тухай мэдээсэл абтаба. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай районой ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай коллектив (директорынь А. А. Сафронов) хүн зондо туhаламжа үзүүлхэ 5 hарынгаа түсэбые үлүүлбэ. Түсэбhөө гадуур тэдэнэр 7 мянга гаран түхэригэй захилнуудые дүүргэбэ. Тэрэшэлэн «Телерадиобыттехника» нэгэдэлэй коллектив 5 hарынгаа түсэбые 102 процентдэ хүргэбэ. Хүн зоной бүхы захилнуудынь саг болзортоо, hайн шанартайгаар дүүргэгдээ гээд онсолхо хэрэгтэй.

Бэшүүрэй районой хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг үйлэдбэриин управлени байгша оной 5 hарын түсэбые 9 мянган түхэригөөр үлүүлээ. Тэдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдэй ёhоор, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн юм. Мүнөө тэдэнэр түйлаhан амжалтануудаа улам арьбадхажа, республикынгаа 60 жэлэй ойе ехэ амжалтануудаар угтахаар бэлдэнэ.

Тинхэдэ Мухар-Шэбэрэй, Тарбагатайн ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын үйлэдбэриин управлениин коллективүүд муу бэшэ дүнгүүдые түйлаба.

Р. НЕКРАСОВА,
республикын хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ ҮНДЭР УРГАСАДА

ЭМХИТЭЙ АЖАЛ—АМЖАЛТЫН ЭХИН

...хойшо хар-... талханай ...ожэ хүн зо-... ...дэмы бэшэ. ...айнаар ур-..., бусад про-... ...а хартаабха-... ...дэнэй сто-... ...г болгохо ...ахай олоор ...дэг томо комплекс- эмхидхэгдээд, олонхи ...уудай өөhэдын гахайн ...үүдтэй болоод байха-... ...эндэ эдюулхэ хартааб-... хэрэгтэй болоно бшуу. ... гахайнуудта талха ... эдюулжэ шахахын ... хартаабхые тэжээлэйнь ...до элбэгээр оруулаа hаа, мяханайнь өөрын үнэ сэн эрид хямдарха зэргэтэй.

Жэшээнь, манай экономистнуудай тоолоожо үзэhэнэй ёhоор харахада, таряалангай гектар бүриhөө 13—14 центнер таряанай ургасын абтахада, тэрэнь 11,5—12 центнер тэжээлэй единицэ болодог байна. Харин гектар бүриhөө дунда зэргээр 110—120 центнер хартаабха хуряагаа hаа, тэрэнь гектарай 35—40 центнер тэжээлэй единицэдэ хүрэнэ. Иигээд ерэхэдээ хартаабха элбэгээр ургуулжа абаха гээшэ алишье талаараа ашаг үрэ ехэтэй болоно.

Тиимэhээ бидэ хартаабхашадай ажал тон харюусалгатай гэжэ тоолонобди. Даажа абаhан газартаа жэл бүхэндэ наг шэбхэ ехээр гаргажа тараадаг, минеральна үтэгжүүлгэ оруулдаг, уhалдагбди. Таряалангай хүрьhэ зүбөөр элдүүрилжэ, хабар шииг нойто элбэгтэй байлгажа, үрэhээ таряад, буртаг үбhыень сэбэрлэхээр борнойлго хэдэг, ургасын зурууд хоорондохиие хэдэн дахин элдүүрилдэг гуримтайбди.

Эдэ бүгэдын ашаар, жэшээнь, нёдондо гектар бүриhөө 148 центнер хартаабха хуряагаа hэмди. Тиигэжэ колхознай гүрэндэ хартаабха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, өөhэдтөө хүсэд хүрэхэ үрэhэ хаагаад, гахайнуудта, малдашье эдюулхэ хартаабха горитой абаа hэн.

Байгша ондо манай звено 150 гектарта хартаабха ургуулха юм. Тарилгын урда тээ поли дээрээ шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ горитой оруулhан, hайнаар элдүүрилжэ, хүрьhыень зөөлэрүүлhэн, буртаг үбhыень үгы хэhэн байнабди. hаяхан хартаабхала тарижа дүүргээбди. Звенодо намтай сугтаа үнинэй механизаторнууд Леонид Давыдов, Фёдор Кадыров гэгшэд хартаабхын үрэhэ тарилсаа. Нэгэдоро хоёр агрегат хүдэлжэ, үдэрэй 12—13 гектар таридаг байгаа. Тиихэдэ нэгэ К-700 түхэлэй тракторнай тарилгын газар бэлдэдэг, үшөө нэгэ МТЗ түхэлэй трактор үрэhэ зөөдэг байгаа.

Бидэ энэ жэлдэ хартаабха тарихадаа, полиин нюруус далантуулан, зурууд гаргаад, тэрээндэнь үрэhээ hуулгаабди. Энээнэй ашаар хартаабхын эшэ hураггүй түргэн гараха зэргэтэй. Мүн буртаг ногооень сэбэрлэхэдэ таатай зохид байдаг.

Энэ жэлдэ звеногоороо хамтын подрядай гуримда орожо, ажахытаяа договор баталаад, ургуулhан ургасынгаа зэргээр түлөөhэ абахаар хүдэлжэ байнабди. Манда газар, техникэ гэхэ мэтэ даалгагдажа үгтөө. Хэхэ ажалаймнай технологическа карта, түлөөhэнэй гурим хүү зохёогдожо үгтөө.

Иимэ гуримда ороод, үнгэрhэн жэлэйхиhээ дутуугүй ургаса абахаар хүдэлнэбди. Тиихэдээ ургаса абаха түсэбнай hүүлэй табан жэлэй дунда зэргын хэмжээнhээ тогтоогдоо. Жэшээлхэдэ, гандуу уларилтай байhан 1980—1981 онуудта, эндэмнай таряалангай гектар бүриhөө 50—60 центнер хартаабха абтаа, харин нёдондо 148 центнер ургаса хуряагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, энэ жэлдэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 80—85 центнер ургаса абаха түсэб табигдаба. Хэрбээ энээниие үлүүлжэ, гектарай адагынь 95—100 центнер хартаабха абабалнай, ажалай гол түлөөhэн 125—130 процент нэмэхэ, харин гектарай 148 центнер ургаса абаа hаамнай, түлөөhэн 150 процентдэ хүрэхэ жэшээтэй.

Гадна манай звено 120 гектар кукуруза ургуулалсаха ёhотой. Энэ ургамалые гол түлэб механизатор Тимофей Сучков харууhалжа ургуулха болоно. Тиигэбэшье бидэ хэрэгтэй сагтань тэрээндэ туhална, ажалаа зүбөөр хубааралан бүтээнэбди. Байгша ондо гектар бүриhөө 106 центнерhээ бага бэшэ кукурузын ногоо ургуулха түсэбтэйбди.

Тарлалан дээрээ үндэр баян ургаса ургуулхын тула үдэрhөө үдэртэ оролдосотойгоор хүдэлжэ, Буряадайнгаа республикын 60 жэлэй ойе ажалай амжалтатайгаар угтахаар манай звеногойхид эрмэлзэнэ.

Ф. ЛЕОНОВ,
Загарайн районой «Гигант» колхозой хартаабхашадай звеное даагша.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЙМАДАХИ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сесси Соведүүдэй байшангай конференц-залда 1983 оной июниин 8-да үглөөнэй 10 сагта нээгдэхэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СТАРЕЙШИНЭНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Старейшинэнүүдэй соведэй заседани Соведүүдэй байшангай конференц-залда 1983 оной июниин 8-да үглөөнэй 9 сагта болохо.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАТУУДАЙ АНХАРАЛДА

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй наймадахи сессидэ ерэhэн Верховно Соведэй депутадууд Соведүүдэй байшангай 423-дахи кабинедтэ үглөөнэй 9 сагhаа үдэшын 7 саг хүрэтэр бүридхэлдэ абтаха.

Сессиин нээгдэхэ үдэр — байгша оной июниин 8-да Соведүүдэй байшангай конференц-залай фойе соо үглөөнэй 8 саг 30 минутаhаа сессидэ ерэгшэд бүридхэлдэ абтаха.

БИДЭНЭРhЭЭ СЭХЭ ДУЛДЫДАХА

Түрэл Буряад республикынгаа тогтоhоор 60 жэлэй алдарта ойн баярта зорюулан абаhан үндэр социалис уялганууд бидэниие бүри hайнаар хүдэлжэ, илалтаhаа илалта, амжалтаhаа амжалта тээшэ дабшан ябахые уряалан дуудана.

Дүрбэн жэлэй урда тээ сэрэгэй уялгата албаяа дүүргэжэ ерээд, эсэгынгээ орондо малшан боложо эхилhэн намтартай хүм. Нютагайнгаа дунда hургуулиин наймаан класс дүүргэhээр, Улаан-Үдын 11-дэхи ГПТУ-да hуралсажа, электровоз жолоодогшын туhалагшын мэргэжэлтэй болоходоо, дунда hургуули дүүргэhэн тухай болбосоролой аттестат абалсаа бэлэйб. Совет Армиин сэрэгэй албанда ябахадаа, хүсэтэ түмэр хуягта танк шудалан үзэжэ, тэрэниие жолоодожо hураабб. Зүгоор албаяа дүүргээд хото город руу оношгүй, түрэhэн гараhан тоонто нютагтаа үлэжэ, эхэ эсэгынгээ найдамтай халаан болохо, түрэл нютагайхидайнгаа этигэл найдабариие харюулжа шадаха эрмэлзэлтэй байhанаа мэдүүлээ hэм.

Ингэжэ малшан хүнэй мэргэжэл шэлэн абажа, эхэтэеэ хамта хүдэлжэ эхилээб. Эхэмнай угай малшан хадаа, дүй дүршэлөөршье баян, хэжэ байhан хүдэлмэридөө хамаг хүсэ шадалаа зорюулан ажалладаг хүн юм.

Манай бригадынхид тугалнуудаа эхэдэнь хүхүүлжэ түлжүүлдэг, гүүртын малые харууhалдаг байна. Бидэндэ хамта дээрээ 135 толгой мал даалгагданхай. hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада түл абаха түсэбтэ даабариа ходол үлүүлэн дүүргэнэбди. Мүн лэ малайнгаа шэгнүүрые нэмээхэ талаар дүй дүршэлтэйшье болонхойбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө түл абажа, тобир hайнаар түлжүүлээбди, нэмэлтэ шэгнүүрээрнье түсэбтэ даабаряа дүүргэжэ шадаабди. Энэ жэлэй туршада бидэнэрэй урда хүнгэн бэшэ зорилго табигданхай. Түл абаха түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхэhээ гадуур, түлжүүлжэ байhан тугалнуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые зунай бэлшээриин үедэ сүүдхэдэ дунда зэргээр 900 — 1000 граммаар нэмээхэ хүсэл эрмэлзэлтэйбди.

Гадна эхэ малай тамир тэнхээгээр hайн, тобир тарган, хүсэ шадалтай байхынь тула тугалнуудыень саг соонь эхэнүүдhээнь hалгаажа, амяарлан бэлшээхэ гээшэ нилээд удха шанартай. Тэрэгүй hаа, ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриhөө түл абахань бэрхэтэй ха юм. Хүсэ шадалтай, тарган мал саг болзор соогоо оршондо hайнаар ородог.

Даалгагдаhан ажал хүдэлмэридөө зэн ёhоор хандаhанайм түлөө манай отделениин хүдэлмэрилэгшэд намайе районой Соведэй депутадаар дэбжүүлээ hэн. Энэ үндэр уялга, мүн нүхэдэйм этигэл найдабари намайе бүри hайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр, эрхим бүтээсэтэйгээр ажаллахыемни уряална. Гэхэтэй хамта 1982 оной декабрь hарын эсэс багаар, түрэл оронойнгоо 60 жэлэй ойн баярые тэмдэглэжэ байха үедэ, би партиин гэшүүнээр абтаа hэм. Мүнөө коммунист болоод байхадаа, бүри hайнаар хүдэлхэ, урдань түйлаhан амжалтануудаа улам арьбадхаха, социалис мүрысөөнэй түрүү манлайда ябагшадай зэргэдэ батаар алхалалсаха гээшэ нангин хэрэг гэжэ тоологшоб.

Манай совхозой малшад гүрэндэ мяха тушааха энэ жэлэйнгээ 6 hарын түсэбые 108 процент дүүргэбэ. Мяханай комбинадта тушаагдаhан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр 368 килограммда хүрэhэн байна. Тиигэжэ совхознай тарган мал гүрэндэ тушааhанайнгаа түлөө 12 мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Мүнөө тугалнуудаа эхэдэнь хүхүүлжэ түлжүүлдэг гүүртэнүүдэй малшад түрэл Эхэ оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бодото дээрэнь бэелүүлэлсэхын түлөө шэн зоригтойгоор ажаллана.

З. ЖАМБАЛОВ,
Хоринай совхозой нэгэдэхи отделениин ахалагша мал адуулагша, районой Соведэй депутат.

Буряадай АССР-60

БАМ-АЙ БАРИЛГАШАДАЙ ОМОГОРХОЛ

Буряад ороноймнай ажалшад автономито социалис республикынгаа 60 жэлэй алдарта ойс ажалай бэлэгээр угтаха гэһэн хараа зорилготойгоор мүрысэн ажаллана. Республикын холын хойто нютагта, зэрлиг тайгын дунда ербын бодоһон Северобайкальск городой хүн зон энэ мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, үндэр бүтээсэ туйлана.

Тэдэнэй ажал хэрэгүүд тухай манай газетын энэ хуудаһанда уншахые гуйнабди.

Һүүлэй мэдээгээр, манай Северобайкальск городто олон мянган хүн зон ажаһууна, эдэнэй дунда ород, украин, белорус, татар, буряад, яхад, нивх, уйгур, казах, узбек болон бусад — 32 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд бии. Эдэнэр БАМ-ай, Северобайкальск городой барилгада хабаадалсана, шэнээр баригдаһан түмэр харгые ашаглана. Пролетарска интернационализмын, совет патриотизмын гүн гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлэгдэһэн солото барилгашад, түмэр замшад, проходчигууд, жолоошод дундаа эбтэй зетэйгээр, бэе бэедээ туһалалсан хүдэлжэ, манай городто олон ааб даа. Энэнь ехэл һайн гээд һанагдана. Олон миллион түхэриг ашаглажа, БАМ-ай Буряадай участок дээрэ барилга хэхэ хэрэгтэ гол шухала хубитаяа оруулжа байдаг «Нижнеангарсктрансстрой» трест мүн лэ городоймнай газар дээрэ оршоно. Энэ трестын коллектив үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 20 миллион түхэригэй барилга хээ. Харин байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 7 миллион түхэригэй барилга хэжэ, амжалтаяа улам арьбадхаба. Тус трестын гурбан организациин коллектив Северобайкальск городой комотивуудые, вагонуудые хурдан түргэнөөр, мини байлгангүйгөөр ябуулжа, арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа ехээр зөөхэ талаар Ажалай Улаан Тугай орденто машинист В. Н. Онищенко, машинистнэр В. Н. Иванов, Ю. М. Есин, В. М. Безуглов болон бусад шалгарна. Түмэр замшад Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мүрысөөндэ хабаадалсажа, байгша оной эхинһээ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана. Нэгэдэхи кварталай туршада ашаа зөөхэ даабаряа 112 процент дүүргээ. Эдэнэр түмэр харгыгаар ашаа зөөхынгөө хажуугаар станцинуудта элдэб олон барилга хэхэ, локомотивуудые мини байлгангүйгөөр ашаглаха талаар ябуулга эрхилнэ. Усть-Кутһаа Северобайкальск хүрэтэр хэлхээ холбооной линии татаха хүдэлмэри дүүргэгдээ.

Городнай урган хүгжэнэ. БАМ-ай барилгашадай городой эрилтэ хангаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Соёлой гурбан байшан, 14 магазин, 5 столово, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинат городоймнай хүн зоной эрилтые яһала хангана гээд хэлэхэдэ, алдуу гарахагүй. Уран зурагай галерейдэ, БАМ-ай барилгашадай музейдэ хүн зон олоороо орожо, сэдьхэлээ хүдэлгэн, гайхамшаг бүтээлнүүдтэй, БАМ-ай барилгада хэрэглэгдэһэн зэр зэмсэгтэй дүтэ танилсадаг.

Эндэ гоё һайхан город бодожо, нютагай хүн зоной, илангаяа эвенкнүүдэй байдал һуудалые тад ондоо болгобо бшуу. Дүлии балай газарта урдань һуудаг хүнүүд мүнөө сэнхир экранай дамжуулга хаража, Эхэ орон дотороо, бүхы дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые мэдэжэ абана. Түмэр харгыгаар ашаа шэрэһэн локомотивууд хонгёо шангаар хуугайлалдаһаар Северобайкальск город хүрэжэ ерэнэ. Сүүдхэ бүри иишэ 2500—3000 тонно ашаан асарагдадаг болонхой. «БАМ баригдана, БАМ Эхэ орондоо алба хэнэ» гээд дэмы хэлэгдэдэггүйл байха. Эхэ ороноймнай бүхы шахуу область, хизаарнуудһаа БАМ-ай, түрэл городоймнай барилгада хэрэгтэй ашаан түмэр харгыгаар ерэжэл байдаг.

Коммунис партиин хүмүүжүүлһэн советороной эрхэтэд богонихон болзорой туршада Байгалай хойто эрьедэ бүхэли город бодхоогоо. Городойнгоо үйлсэнүүдтэ модо һуулгадаг, гоё һайханаар байшан гэрнүүдээ шэмэглэдэг. Манай городой ерээдүйнь бүришье ехэ. Эндэ бүри олон үндэр сагаан, 9—10 дабхартай гэрнүүд бодохо. Һургуули, соёлой ордонууд, стадион баригдаха.

Хойто нютагуудай баялигые ашаглажа, Буряад ороной экономикые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ Северобайкальск городой ажалшад ехэхэн хубитаяа оруулха байха. Мүнөөшье манай городой ажалшад — олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэлсэжэ байнхай.

Бидэ Буряадай АССР-эй 60 жэлэй түүхэтэ ойн һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байхабди.

Н. КАЛАШНИКОВ,
Северобайкальскын арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СЕВЕРОБАЙКАЛЬСК ГОРОДТО БАЙРЫН ГЭРНҮҮДЭЙ БА СОЁЛОЙ-АЖАҺУУДАЛАЙ БАРИЛГА ЭРХИЛДЭГ НҮҮДЭЛ - ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАМАЛ «ЛЕНБАМСТРОЙ» КОЛОННЫН В. П. АРКАДЬЕВАЙ БРИГАДА.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

О

ХАНИ БАРИСААНАЙ ХҮСЭН

тиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые үнэн сэхэ, оролдосотой шанга ажалаараа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Агуухэ Октябриин революциин үлгы—Ленинград хотын барилгашад манай городой барилгада 1975 онһоо хойшо хабаадалсажа, 21 миллион түхэригэй барилга хээд байна. Богонихон болзорой туршада сэбдэг хүйтэн, хэзээдэшье гэдэдэггүй газар дээрэ 108 бүлын орохо 9 гэр, 280 үхибүүдэй комбинат, 1140 үхибүүдэй һураха һургуулиин байшангуудые ашаглалгада тушаагаа. Үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 118 бүлын орохо нэгэ гэр ашаглалгада тушаажа, СССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан мүрысөөндэ илаад, КПСС-эй Буряадай республикын обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, Верховно Соведэй Президиумэй, облсовпрофой ба ВЛКСМ-эй обкомой ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй.

Тоннельнэ 16-дахи отрядай коллектив городоймнай томо түрүү коллективүүдэй нэгэн гээшэ. Тус коллектив Байгалай хойто эрьедэ дүрсэн тоннель малтажа байнхай. Хоёр тоннель малтаха хүдэлмэри болзорһоо холо урид дүүргэгдээ юм. Гурбадахи тоннель малтаха хүдэлмэриие һаяшаг дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахаар шиидэһэн проходчигууд хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, ехэ амжалта туйлаба. Тоннельнэ 16-дахи отрядай коллектив үнгэрһэн жэлэй даабари 2,6 дахин үлүүлэн дүүргээд, СССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан абаһан уялтаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, КПСС-эй Буряадай обкомой ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан алдартай. Энэ түрүү коллектив Байгалай эрьеын гурбадахи тоннель малтаха даабаряа болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид шиидэнхэй. Эдэнэр үгэдөө хүрэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй түүхэтэ ойс ажалай илалтаар угтахань лабтай.

Социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлэн, даабаряа хододоо үлүүлдэг коллективүүд манай барилгада сэхэ хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив асфальто-бетоной заводой барилгые болзорһоонь урид дүүргээд, үнгэрһэн жэлдэ 7 километр харгы, городойнгоо үйлсэнүүдые асфальтаар хушаа бэлэй. Эдэнэр байгша ондо 50 километр харгы болон үйлсэ асфальтаар «хубсалуулха» зорилготой. Тиихэдэ тус поездын олохон хүдэлмэришэд локомотивна депогой барилга дээрэ тон эдэбхитэйгээр ажаллажа, амжалтануудые туйлана. Эндэхи Александр Дементьевэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэй даабари болзорһоонь урид, майн 30-да дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэрые ажалай ехэ бэлэгээр угтаха гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Северобайкальск городой бүхы барилгашад, проходчигууд, түмэр замшад энэ һайн һайхан үүсхэлыень дэмжэжэ, һүүлэй үдэрнүүдтэ гайхамшаг амжалтануудые туйлана.

Тоннельнэ 16-дахи отрядай бэрхэ проходчик С. А. Воронинай хүтэлбэрилдэг бригада һарадаа 30 метр тоннель малтаха аад, 33—35 метр тоннель малтажа, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Ленинскэ комсомолой шангай лауреат В. Бритиковэй бригада түрүүшын хахад жэлэй туршада 50 километр рельсдэ 109 мянган шпала хадаха гэһэн уялга абаа юм. Жэлэй эхинһээ 30 километр түмэр харгын рельс бэлдээ гэхэ гү, али 30 километр рельсдэ 70 мянган шпала хадаба.

Ленинградай барилгашадай дундаһаа В. П. Аркадьевай бригадын коллектив илангаяа шалгарна. 118 бүлын орохо гэрэй торхые арбан һарын туршада хабсаргаха аад, үнэн дээрээ 5 һарын туршада хабсаргажа, даабаряа 200 процент дүүргэбэ. Дурдаха болоо һаа, манай городой ажалшадай дунда ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ, баатар дорюун хүдэлмэришэд олон ааб даа. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд үндэр бүтээсэ түйлана.

Богонихон болзорой туршада Хойто-Байгалай түмэр замшад ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хээ, хэнэшье. Локомотивуудые, ...

МИНИИ ГОРОД

Би Красноярск хотодо түрэһэн хүмби. Эдир залуу наһанһаа Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхэ, Сибирь дайдын баялигые ашаглаха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаха гэжэ эрид шиидээ бэлэйб. Хэнэйшье мэдэхээр, 50—60-аад онуудаар уужам үргэн Сибириин дайдада шэнэ городууд, томо томо ГЭС-үүд, түмэр харгы баригдажа, шэнэ газар хахалагдажа эхилээ һааб даа. Энэ ехэ барилганууудта хабаадалсажа, хабаяа туршаха, зоригоо хатуужуулха гээшэ тэрэ үеын залуушуулай гол шухала эрмэлзэлнүүдэй нэгэнииинь байгаа ха юм. Хаана ошохобши? Братска ГЭС-эй гү, али «Абакан-Тайшет» гэһэн түмэр харгын барилгада гү? Дуратайгаал шэлэ! Би «Абакан—Тайшет» гэһэн түмэр харгын барилгада хүдэлхөөр шиидээ һэм.

Туруута морином хүрөөгүй газар дайдаар түмэр харгы табижа, город, посёлогуудые, станцинуудые барижа, зэрлиг ой тайгын дунда ажабайдалай арюун мүнхэ, гэгээн һайхан дуу шэнхинүүлхэ гээшэ хүнгэн бэшэ хэрэг. Энэ түмэр харгын барилга дүүргэлсэһээр «Хребтовая—Усть-Илимск» гэһэн түмэр харгы барилсажа, хүсэ шадалаа энэ барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулалсааб.

Манай түрэл Коммунис парти, совет гүрэн юрын хүдэлмэришэдэй үнэн сэхэ, оролдосотой ажал хэрэгые үндэрөөр сэгнэдэг шуу. Би «Хребтовая—Усть-Илимск» гэһэн түмэр харгы барилсаһанайнгаа түлөө Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ солодо хүртэхэ азатай талаантай байшооб.

СССР-эй Транспортна барилгын министерствын захиралтаар 1975 оной февраль һарада БАМ-ай барилгада хабаадалсаха гэжэ эндэ ерээ һэм. Байгалай хойто эрьедэ городой барилга эхилхэ гэһэн даабари абаһан хүдэлмэришэд тайгын модо отолжо, байрын гэрнүүдые бодхоожо эхилээ. Тэрэ гэһээр найман жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо олон дабхар гэрнүүдтэй бүхэли город үндын бодобо ха юм. Найман жэлэй саанахана, бидэнэй эндэ буухада, юун байгаа һэн бэ?

Мүнөө Буряад ороной эгээл залуу городто БАМ-ай барилгашад, түмэр замшад ажаһууна. Бүри 1979 оной октябриин 29-дэ Северобайкальск городтомнай ашаанай түрүүшын поезд хүрэжэ ерээ һэн. 3,5 жэлэй туршада түмэр харгыгаар олон миллион тонно ашаан зөөгдөө. Үдэр, һүнишье локомотивуудай хонгёо шангаар хуугайлхыень дуулахадаа, досоом баяртай мэдэрэл түрөөдхидэг. Энэ дайдаар түмэр харгы табилсажа, арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа зөөхэ, хойто ороной баялигуудые ашаглаха хэрэгтэ, багаханшье һаань, хубитала оруулалсааб гэжэ һанахада, урматайшье, баяртайшье байдаг.

Минии хүдэлдэг барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив Северобайкальск городой һуури табижа, байрын гэрнүүдые, столово, магазин, соёлой байшан, сад-ясли болон промышленна объектнүүдые олоор барижа, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хаба шадалаа зорюулдаг. Һаяшаг поездынгоо коллективэй 8 жэлэй ойе тэмдэглээ һэмди. Энэ хугасаа соо 102 миллион түхэригэй барилга энэ городто хэһэн байнабди. Бидэ байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые барихынгаа хажуугаар, «Магирус» түхэлэй автомашинануудые заһабарилха заводой, «Байгал» гэжэ соёлой байшангай барилгануудые дүүргээбди. Мүнөө городой больницын, түбэй котельнын барилганууд дээрэ эгээл бэрхэ хүдэлмэришэднай хүдэлнэ.

Городой түбэй котельнын барилга дээрэ А. С. Курочкин, С. Л. Доник гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд ажаллана. А. С. Курочкинай бригадын коллектив хоёр удаа Бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа, «Огонёк» журналай шанда хүртөө һэн. С. Л. Доник БАМ-ай, илангаяа Северобайкальск городой барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаа бэлэй.

Северобайкальск городой үндэһэн һуури табилсажа, мүнөөшье эрхим һайнаар ажаллажа ябаһан хүдэлмэришэд олон ааб даа. Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Н. Л. Халзанов, А. В. Сорока, Г. Н. Мелентьев, В. Д. Зандеев, Д. Т. Манзаров болон бусад олон хүдэлмэришэднай халаан бүринигөө даабариие 125—130 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ шалгарна. Эдэнэр түрэл городойнгоо шарайе улам гоё һайхан болгохо хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулна. Поездынгоо хүдэлмэришэдэй иимэ үнэн сэхээр, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлжэ байхыень харахада, омогорхохоор байдаг.

Манай гараар табигдаһан город хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Энэ город тон залуу, һайханшье. Он жэлнүүдэй ошохо тума шарайгаа хубилгахал байха.

Би энэ городые барилсааб, барилсанашьеб. Энэ городой барилгада бүхы хүсэ шадалаа, сэдьхэл бодолоо, зүрхэеэ зорюулааб. Тиимэһээл «Минии город» гээд хэлэдэгби, тиигэжэ хэлэхэ эрхэтэйшьеб. Городойнгоо үйлсэнүүдэй асфальтаар хушагдахада, шэнэ гэрнүүдэй ербын бодоходо, би үнэн зүрхэнһөө баясадагби.

А. МУДРОВ,
Социалис Ажалай Герой, барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын хүдэлмэришэн.

ТОО, БАРИМТАНУУД

△ Городто мүнөө барилгын, транспортна, промышленна, худалдаа наймаанай 32 организаци тоологдоно.

△ Байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада городой барилгын организацинууд 21,5 миллион түхэригэй барилга хэхэ аад, 27,9 миллион түхэригэй барилга бүтээгээ, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 5 процентээр ехэ барилга хэгдэһэн байна.

△ Локомотивна, вагонно депонуудай, барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын, ОРС-ын баазын, һүнэй заводой томо томо корпусууд городто баригдажа эхилбэ.

△ Коммунис ёһоор ажалдаа хандаха гэһэн мүрысөөндэ городой 9 мянган хүдэлмэришэд хабаадалсана.

△ Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив 1984 оной апрелиин түсэбөөр барилга хэжэ байна.

△ БАМ-ай Северобайкальскын отделениин коллектив харгые шадамар бэрхээр ашаглажа, ашаа шэрэхэ һара бүринигөө даабари 110—115 процент дүүргэнэ.

△ Городой 1400 ажалшад өөрын автомашинатай болобо.

СОГТОЙ ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ

Коммунис партиин, Ленинскэ комсомолой хүмүүжүүлһэн ёһотой залуу эрхэтэд Северобайкальск городойнгоо шэнжэ шарайе өөрынгөө уран гараар шэмэглэн гоёоно. Эдэнэр эрхим һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар, аятай һайнаар амардаг юм. Дуунда, хатар нааданда, спортдо дуратайшуул олон ааб даа. Үдэрынь газаа 40—50 градус хүйтэндэ хүдэлөөд, үдэшэнииинь сүлөө сагтаа улаан булан, соёлой байшангууд тээшэ олоороо субадаг. Дуу, хатар шагнаад, хараад гарадаг бэшэ, харин өөһэдөө сэхэ хабаадалсадаг, уран бэлигээ харуулдаг юм.

Мүнөө Северобайкальск городтомнай соёлой гурбан байшан, 23 улаан булан хүдэлнэ. Соёлой байшангай, улаан булангуудай дэргэдэ дуу, хатарай болон хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадажа һураха кружогууд эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, БАМ-ай барилгашад хүгжэм, дуунай гайхамшаг нюусануудые шудална. Хэдэхэн жэлэн саана «Байкал» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэ дуунай - инструментальна «Пульсар» гэһэн ансамбль байгуулаа һэмди. Оройдоол 12 хүнһөө бүридэһэн энэ ансамблиин коллектив богонихон болзорой туршада һонирхолтой концерт бэлдэжэ, олоной һайшаал магтаалда хүртэжэ захалаа. Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын хүдэлмэришэн Василий Бартош хонгёо һайханаар дууладаг, бэлигтэй хүн байшоо. Барилга-хабсаралгын «Водрем-82» поездын хүдэлмэрилэгшэ Людмила Мельникова эстрадна дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэдэг юм. «Пульсар» ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ Виктор Шариков хүгжэмэй олохон инструментнүүд дээрэ шадамар бэрхээр наадаг, дуулахадаашье бэлигтэй.

Тус ансамблиин гэшүүд Дабааһаа Витим хүрэтэр хүдэлжэ байгаа ажалай коллективүүдэй урда концерт табидаг. Республикын уран һайханай харалгада хэдэн удаа хабаадалсажа, лауреадай нэрэ солодо хүртөө. 1981 оной намар Москва хото ВДНХ-да уригдажа, һонирхолтой концерт харуулһанайнгаа түлөө түгээр шанда хүртөө бэлэй. Мүнөө жэлдэ мүн лэ ВДНХ-һаа уриал абаад, тон эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна.

Манай «Современник» гэһэн соёлой байшангай дэргэдэ уран һайханай 12 кружок хүдэлнэ. Молдаван арадай дуу, хатарай кружогто олон хүн хабаадалсадаг. Энэ эмхидхэгдэһэн «Лабиринт» гэһэн дуунай-инструментальна ансамблиин коллектив һаяшаг районой уран һайханай харалгада хабаадалсажа, хоердохи һуури эзэлээ юм.

«Дружба» гэжэ соёлой байшан СССР-эй 60 жэлэй ойн баярай һайндэрэй урдахана ашаглалгада тушаагдаа бэлэй. Богонихон болзорой туршада эндэ зүжэг наада харуулха «Вдохновение» гэжэ театр, эхэнэрнүүдэй хоор, дэлхэйн арадуудай хатар наада гүйсэдхэхэ ансамбль эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэреэ эхилээ.

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярай һайндэртэ зорюулжа, ехэ концертын программа бэлдэжэ байнабди. Бүхы бэлигтэйшүүл энэ концертдэ хабаадалсахаар шиидэнхэй.

И. ФОМИН,
Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой соёлой таһагые даагша.

АЖАБАЙДАЛДА ДУРАТАЙГААР

Манай Северобайкальск город тон залуу. Гэбэшье, эндэмнай 4 дунда, нэгэ найман жэлэй һургуули хүдэлнэ. Городоймнай һургуулинуудта 2723 үхибүүд һурадаг байха юм. Жэл бүри 105—110 үхибүүд дунда һургуули дүүргээд, оронойнгоо хото городуудта ошожо һурана, олохон хүбүүд, басагад БАМ-ай барилгада хабаадалсана. Жэл бүри һургуулиин шэнэ байшан, спортын комплекс гэхэ гү, али һуралсалай үйлэдбэриин комбинат ашаглалгада тушаагдана.

Үнгэрһэн жэл «Ленинградбамстрой» гэжэ нүүдэл оньһожоруулагдамал колонныын коллектив 1180 үхибүүдэй һураха һургуулиин хирииисээр баригдаһан байшан бэлэглээ бэлэй. Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив городой 1-дэхи дунда һургуулиин үхибүүдтэ һуралсалай үйлэдбэриин комбинат барижа үгөө юм. Эндэ токарна, фрезерна станогууд тодхогдонхой. Эндэ үхибүүд оёдолшоной, жолоошоной, электрослесариин мэргэжэлнүүдые шудална. Байгша ондо 80 үхибүүд жолоошоной, 35 үхибүүд оёдолшоной, 13 үхибүүд электрослесариин үнэмшэлгэнүүдые абаба. Һуралсалай үйлэдбэриин комбинат өөрын автомашинатай, мастерскойнуудтай. Оньһон приборнууд, станогууд, түхеэрэлгэнүүд эндэ тодхогдонхой. Энэ комбинатта 239 үхибүүд һуража, хүдэлмэриин мэргэжэл шудална.

Городой үхибүүдэй спортын һургуулида 600 хүбүүд, басагад ябажа, бэе махабадаа хүдэржүүлнэ.

Искусствын һургуули ... ри 1975 ондо нээгдээ ... лэй. Мүнөө энэ һургуули ... 500 үхибүүд һуража ... жэм дуунай, театрай, ... тар нааданай нюусануу... шудална. Тиихэдэ «... гал» гэжэ соёлой бай... гай дэргэдэ эмхидхэгд... уран һайханай кружогу... 586 үхибүүд хабаадал... хүгжэмэй инструментн... дээрэ наадажа һурана, ... то зурагуудые буулгажа ... рана.

Үнгэрһэн жэлэй сен... риин 1-дэ городтомнай ... нернүүдэй ордон нээ... бэлэй. Эндэ һонирхол... олон кружогууд хүд... Гансал техническэ кру... 80 үхибүүд ябадаг. ... тар наадаха дуратай... мүн эндэ олон. Хубсаһа ... хэхэ, оёхо кружогто ба... гад хабаадана. А... Улаан Тугай, «Хүндэ... лэй Тэмдэг» ордено... дай кавалер А. А. ... болев, 1-дэхи дунда һ... гуулиин багша М. В. П... чикова, городой 2-дохи ... да һургуулиин дирек... М. С. Муравьева болон ... сад үхибүүдые һурган ... мүүжүүлхэ шэнэ онол ... ганүүдые шадамар бэрх... хэрэглэжэ, һуралсалай ... рэгтэ бүхы хүсэ шад... зорюулжа байдаг гээшэ. ... родой бүхы һургуули... дай һурагшадай 99,2 ... центнь һайн сэгнэлтэтэй ... һурана. Һургуулинууд... багшанар. һурагшад Бу... дай АССР-эй 60 жэлэй ... до зорюулан, абаһан уял... бэелүүлжэ байна.

Е. БАЛЬХА...
Северобайкальск... городой 1-дэхи... дунда һургуули... хэлэ, бэшэгэй ба...

О

Северобайкальск... луушуулай зориг ... мэлзэлээр, эдир ... най эдэбхи үүсхэ... үдэр ерэхэ бүри ... ган хүгжэжэ бай... ерээдүйн ехэ ... Үргэн ехэ совет ... ноймнай зүг бүхэ... ерэһэн барилгаша... уран гараар, омог... хөөр бодхоогдоо... һан город.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Се... веробайкальскда ... дэл - оньһожоруула... мал «ЛенБАМстрой» ... колонныя бодхоо... байһан байрын ... нүүдэй квартал.
М. МИНЕЕВЭЙ фото.

О

ПАРТИИН УРЯАЛААР ДАБШАНАБДИ

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ гүрэндэ 2,5 мянган тонно мяха, 5,1 мянган тонно һү худалдаха, тиихэдэ 1985 ондо эоэртэ бодо малайнгаа тоое 16,4 мянгада, 1990 ондо — 16,5 мянганда, хонидойнгоо тоое 113,0 мянганда хүргэхөөр хараална. Гүрэндэ тушаагдаха үхэрэй шэгнүүрые 320—350 килограммаар дээшэлүүлхэ, хонидой — 34—40 килограммда хүргэхэ, һаамхай үнеэн бүрһөө 1600—1700 килограмм һү һааха уялга абтанхай.

Адууһа мал олоор үсхэжэ, гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэлгэ хадаа нэн түрүүн үбһэ тэжээл хэр зэргэ элбэдхэһэнһөө дулдыдаха байна. Үшар тиимэһээ районно Соведэй гүйсэдком һаяхан үнгэргэгдэһэн сесси дээрээ «КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар нютагай Соведүүдэй зорилгонууд тухай» элидхэл зүбшэн хэлсэхэдээ, ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглээ һэн. Районой ажалшад 1985 ондо 25242 тонно үбһэ, 8.500 тонно һолоомо бэлэдхэхэ, 6,440 тонно сенаж, 35885 тонно силос дараха гэһэн тодорхой түсэб зохёоһон байха юм.

Арбан нэгэдэхи, мүн арбан хоердохи табан жэлнүүдэй туршада малан тоо толгойе олошоруулха хэрэгтэ, хүдөө ажахые саашадань улам хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдахаар хүлеэгдэнэ.

Арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой сессиин үнгэргэгдэһэнэн һүүлээр зохихо хэмжээ ябуулганууд абтажа, 1982 оной үбһэ, таряа хуряалгада анхарал илангаяа ехээр хандуулагдаһан байна. Тиигэжэ районоймнай бүхы хүн зон үбһэ хуряалгада хабаададасажа, олоной хүсөөр 20024 тонно үбһэн, 21993 тонно силос, 9694 тонно һолоомон, 7325 тонно холимол тэжээл бэлэдхэгдээ һэн. Энэ хадаа урда жэлнүүдэйхидтэ орходоо илаэдгүй ехэ, нэмэтэн һайн тэжээл болоно. 1981 онойхитой сасуулхада, 32 процентээр ехэ үбһэн, 2,5 дахин ехэ сенаж, 2,2 дахин ехэ һолоомон бэлэдхэгдэһэн байна.

Районой ажахынуудай 1982—1983 оной малай үбэлжэлгые хараад үзэхэдэ, тэжээлэй единицэ 10,4 центнер болоһон гү, али нэгэ толгой малда хүртэхэ тэжээл үнгэрһэн жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ болоһон байха юм. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар ябуулагдаһан хэмжээнүүд районоймнай ажахын хүгжэлтэдэ, гүрэндэ продукци худалдаха түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэнь горитой нүлөө үзүүлээ гээшэ. Районой энэ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 118 процент, һү — 109 процент дүүргэжэ шадаа. Гэхэтэй хамта районоймнай бүхы ажахынууд мяха тушааха түсэбөө үзүүлэн дүүргээ, һү тушаалгаар Гааргын, Хурамхаанай совхозууд аоаһан уялгаяа дүүргээгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 1981—1982 онуудай үбэлжэлгэтэй сасуулха оолоо һаа, адууһа малаймнай гарзалха ушар илаэд үсөөроо.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум Эдеэ хоолой программые баталан абахадаа, промышленна предприятинуудай дэргэдэ хамһабарнин ажахынуудые олоор байгуулха тухай зааһан байна. Районно Соведэй гүйсэдком энэ асуудалые хараадаа абажа, анхаралаа ехээр хандуулаа. Тиигэжэ райсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр хамһабарнин 9 ажахы байгуулагдаа.

Хурамхаанай леспромхозой хамһабарнин ажахы район дотороо эгээл хүгжэнги гэжэ тоологдодог. Энэ ажахы леспромхозой хүдэлмэрилэгшэдтэ жэл бүри поршоонхонуудые олоор худалдадаг болонхой. Үнгэрһэн жэлдэ хамһабарнин ажахы зуун килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй 74 толгой гахай худалдаһан байна. Мүноо үедэ эндэ 347 толгой гахай шахалганда табигданхай.

Хубиин ажахынуудтахи үхэр малай тоо олошоруулха талаар шухала хэмжээнүүд абтана. Тиигэжэ 1982 онойхитой сасуулхада, хубиин ажахынуудта үхэр — 852, хонин — 100, гахай 314, мориин — 36 толгойгоор олошороо. Гансал үнгэрһэн жэлэй туршада колхоз, совхозууд районой ажалшадай болон алба хаагшадай хубиин ажахытай болохын тула 30 толгой үхэр худалдаһан байна.

Колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ огород тарихай участогуудые таһалжа үгэһэн юм. Хурамхаан, Һахали, Шаманка тосхонуудай ажалшад хартаабха, овощ тарихаһаа гадна, өөһэдынгөө саадта үхэр нюдэ, шасаргана ургуулдаг болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ районой колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, барилгын-транспортна эмхинүүдэй оролдолго, сомоной, сельскэ Соведүүдэй болон арадай депутадуудай эдэбхи үүсхэл, үльгэр жэшээтэ ажал хүдэлмэринь ехэхэн үүргэ дүүргэнэ гээшэ.

СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ талаар Һахалиин, Могойтын, Улаахаанай, Хара-Модоной сельскэ болон сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомууд эдэбхитэй һайнаар ажаллана гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Улаахаанай сомоной Совет шалгаран гараа һэн. Улаахаанай совхозой адууһа малда тэдэнэр 4600 центнер үбһэ, 100 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ.

Саратовска областиин арадай депутадуудай гаргаһан «Ургуулһанаа бүхыдэнь хуряая!» гэһэн уряае Хара-Модоной сомоной Соведэй ажалшад халуунаар дэмжэн, ургаса тарялгаа богони болзор соо дүүргэхын тула бүхы хүсөөрөө оролдоо һэн. Сомоной Соведэй энэ эдэбхи үүсхэл совхозой ажалшадта һайшаагдажа, һайн шанартай, ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна. Гэхэтэй хамта районно, сельскэ, сомоной Соведүүдэй депутадууд олоной үльгэр жэшээ боломоор ажаллана. Жэшээнь, Хурамхаанай совхозой хонишон, райсоведэй депутат Светлана Нимаевна Банаева зуун эхэ хонин бүриһөө 136 хурьга абажа, түлжүүлхэ гэһэн уялгаяа эрхимээр дүүргэжэ байнхай. Дэрээнэй совхозой һаалишан, сомоной Соведэй депутат Евдокия Жамьяновна Дармаева үнгэрһэн гурбан һарын туршада үнеэн бүриһөө 645 килограмм һү һаагаа. Һахалиин совхозой һаалишан, райсоведэй депутат Валентина Михайловна Меньшикова үнеэн бүриһөө 534 килограмм һү һаажа, тушааһан байна. Тиихэдэ Хурамхаанай леспромхозой бригадир, райсоведэй депутат, Социалис Ажалай Геройн Василий Петрович Парамонов тухай дурдангүй гарахаар бэшэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 120 процент дүүргээ.

Иигэжэл манай районой ажалшад эршэ хүсэтэйгөөр, нэгэн һаналтайгаар урагшаа дабшан, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхын түлөө шармайн оролдоно.

Б. ДАРМАЕВ,
арадай депутадуудай Хурамхаанай районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

СССР-эй ТЕХНИЧЕСКЭ ТУҺАЛАМЖААР

ХОШИМИН. Чиан—Вьетнамай урда хубидахи Донгнай провинциин район — американ эзэрхэг түримхэйшүүлтэй тэмсэлэй жэлнүүдтэ партизануудай ехэ баазануудай нэгэн байһан гээд орон дотороо үргэнөөр мэдээжэ. Ерээдүйн гидроэлектростанцида энэ алдарта нэрые олгохо гэжэ шиидхэгдээ юм. Донгнай мүрэн дээрэ гидростанциин барилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. 320 мянган киловатт хүсэтэй энэ ГЭС Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдаха.

Барилгые хүтэлбэрилхэ штаб байгуулагдаа. Вьетнамай энергетигүүд, барилгашад, эрдэмтэд, партийна болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тус штабта оруулагданхай.

Гансал оронной энэ хубидахи промышленностиие бэшэ, мүн Меконгын олон һалаата адагта хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ «Чиан» гэжэ гидроэнергетическэ узел тон ехэ удха шанартай байха, хэдэн зуугаад мянган гектар үрэжэлтэ газарые найдамтайгаар уһалха арга олгохо юм.

КУБАДА ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ШЭНЭДХЭН ХҮГЖӨӨНЭ

ГАВАНА. Кубада хүдөө ажахые шэнэдхэн хүгжөөхэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Мүноо республикада 1426 кооператив тоологдоно. Тэдэнэй гурбанай нэгэ шахуу хубинь Кубын хүдөө ажахын гол ургамал — сахарай улһа тарижа ургуулдаг юм. Тарян ба мал ажалай бусад продукци үйлэдбэрилгэнье эли бодоор ургана, — гээд Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Жэжэ Тарьяашадай Национальна Хамтаралай (АНАП) түрүүлэгшэ Хосе Рамирес Крус ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлһэн байна.

Кооперативуудта хамтын ажалай булюу һайн талань, тэдэнэй ехэ ашаг үрэнь тодоор элирнэ. Хэрбээ 1980 ондо нэгэ кооперативна ажахы жэлдээ дунда зэргээр 34 мянган песогой продукци үйлэдбэрилдэг байгаа һаань, мүноо энэ дүнгынь гурбаһаа үлүү дахин дээшэлээ. Тарьяашадай олзо доходшье ургана.

ПРОМЫШЛЕННА РОБОДУУДЫЕ — ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

ПРАГА. Хирпиисэ үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ ЧССР дотороо эгээл түрүүшын промышленна робот Нови-Ичин хотодо барилгын материалнуудай заводто нэбтэрүүлэгдээ. Чехословакиин мэргэжэлтэдэй зохёон бүтээһэн автомат түхеэрэлгэ үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ, бар хүсөөр хэгдэдэг хүндэ хүшэр ажалые усадхаха арга олгоо. Ерэхэ жэлнүүдтэ республикын хирпиисын заводуудта хэдэн арбаад нимэрхүү робот хэрэглэгдэдэг болохо юм.

Үйлэдбэриие автомадаар хангалга Чехословакида барилгын индустриие хүгжөөхэ шухала шэглэл болонхой.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын конференц-зал соо Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номуудай «Совет Буряад орондо 60 жэл» гэһэн выставкэ нээгдэбэ.

Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. З. Жалсараев выставкые нээжэ, энэ гүнзэгы удхатай үйлэ хэрэгэй удха шанар тухай тобшохоноор хөөрэбэ.

Удаань Буряадай Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Буряадай арадай поэт Н. Г. Дамдинов үгэ хэлэхэдээ, түрэл республикымнай алдарта ойдо зорюулагдаһан выставкэ һаяхан Москва хотодо амжалтатайгаар үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүдэй удаа нээгдэбэ гэжэ тэмдэглэбэ. Буряад оромнай өөрын баян түүхэтэй. Манай уншагшад эндэ табигдаһан номуудтай танилсажа, түрэл республикынгаа алдарта 60 жэлэй алхамуудай түүхые мэдэсээ улам гүнзэгырүүлхэ аргатай болоно.

Тус выставкэ «Ленин—Буряадай Совет автономиие байгуулагша» гэһэн хэһэгээр нээгдэнэ. Эндэ элдэбын һонирхолтой документнүүд, баримтанууд болон мэдээжэ эрдэмтэдэн, тэдэнэй тоодо Г. Л. Санжиевай, П. Т. Хаптаевай, Н. Д. Шулуновой номууд табигданхан.

«Буряадай АССР-эй түүхын хуудаһанууд» гэһэн хубида «Соведүүдэй засагай түлөө тэмсэл», «Буряадай АССР-ые байгуулга» гэһэн гаршагууд доро П. С. Балтахинов, Ц. Ц. Ранжуров, И. В. Бабушкин, М. Н. Ербанов, В. И. Трубачеев, М. И. Амагаев, М. М. Сахьянова болон бусадай ябуулһан ажал хэрэгүүд тухай хөөрэһэн номууд жэрынэ. Тиихэдэ «Буряад орон граждан дайнай үедэ», «Совет засагай түлөө тэмсэгшэд», «Буряадай АССР-эй түүхэ» гэхэ мэтэшэлэн номууд республикынгаа түүхые харуулна. «Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо бэлдэлгэ тухай» гэһэн КПСС-эй обкомой тогтоол сооһоо абтаһан «Россин Федерациин бүридэлдэ буряад арадай автономито республикые байгуулга, тэрэнэй олон зуун жэлэй түүхэдэ шэнэ толотомо хуудаһа нээгээ» гэһэн үгэнүүд выставкын энэ хубиие тобшолон байгаа һэн.

Буряадай республикын түрүүшын табан жэлэй алхамууд тухай, промышленностиин, хүдөө ажахын болон соёлой хүгжэлтэ тухай «Буряад орондо социалис байдалые байгуулга» гэһэн хуби дэлгэрэнгыгээр харуулна. «Арад түмэнэй хабаадалгатай дайн болоо һэн» гэһэн гаршаг доро Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ буряад арадай, сэрэгшэдэй харуулһан шэн габьяа тухай, тиихэдэ Буряадай алдарта хүбүүд В. Борсоев, Ц-Д. Доржиев, Б. Жабон болон бусад тухай хөөрэһэн номууд, журналнууд эндэ элбэгээр табигданхай.

«Байгаали ба тэрэнэй баялигууд» гэһэн бүлэгтэ «Буряад оронной геологи», «Ургамалнуудай ба ан амитадай аймаг», «Байгаали ба байгаалиин баялиг» гэһэн гаршагууд доро Буряад оронной үзэсхэлэнтэ һайхан, баян байгаали, булган тухай номууд жэрынэ.

Саашадань республикымнай арадай ажахын һалбаринуудай хүгжэлтэ тухай хэлэгдэнэ. «Соёлой болон искусствын хүгжэлтэ» гэһэн хубида Буряад оронной эрдэмтэд болон искусствын мастернуудтай харагшад танилсаха аргатай байна.

Х. СОКТОЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сугларагшад шэнэ выставкэтэй танилсана.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХОРИИН РАЙОНДО

ЗАНШАЛТА БОЛОБО

Һара бүри совхозуудта «Малшадай үдэрнүүд» үнгэргэгдэдэг болонхой. Тэдэндэ зорюулжа, районой библиотекын хүдөө ажахын секторэй хүдэлмэрилэгшэд түрэл Буряадайнгаа түрүү хонишод, малшад болон һаалишадай дүй дүршэл харуулһан номуудые уншагшадай анхаралда табина. Тиихэтэй хамта социалис мүрысөөнэй илагшадта зорюулагдаһан «Сахилгаануудые», «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргалсажа, ажахынуудай парткомууд болон профкомуудай хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлнэ. Энэнь ехэл һайшаалтай.

—Анаагай совхозой Анаа-Үртөөгэй һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд журналист А. И. Климовэй «Ажал ба бэдэрэлгэ—амжалта туйлаха эшэ үндэһэн» гэһэн ном хамтаран уншажа, Дээдэ-Тайлсын совхозой малшадай ажал хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлтэй танилсаһан байха юм, — гэжэ районно библиотекын хүдөө ажахын секторые даагша Т. Найдановa хөөрэнэ.

Түрүү дүй дүршэл харуулһан «номуудай долоон хоногууд» Анаагай, Үдын, Хасууртайн совхозуудта үнгэргэгдэһэн байна.

ҮНГЭРҺЭН ТҮҮХЭ ХАРУУЛНА

Хори һууринай хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн хүдэлмэрилэгшэд түрэл автономито республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, хамтын ажахынуудые нютагтаа байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадта зорюулһан стенд шэмэглэгдэбэ. Тэрэ үе сагай байдал эли тодо бодотоор харуулһан дүрэ-зурагууд, элдэб документнүүд, тоо, баримтанууд суглуулагдажа тэндэ табигданхай.

Энэ хэрэгтэ музейн директор, ажалай ба дайнай ветеран И. Я. Труневой оруулһан хубита тон ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Гадна районой партийна болон совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд дайнай һүүлэй үе саг харуулһан элдэб экспонадуудые суглуулхадань мэдээжэ туһаламжа үзүүлнэ.

ҺОНИРХОЛТОЙ БАЙДАГ

Хасууртын хүдөөгэй соёлой баншангай дэргэдэ шэмээшэгүүдэй хоорой эмхидхэн байгуулагдаһаар арбаад гаран жэл боложо байна. Тэрэнэй хүдэлмэридэ һаалишад, малшад, механизаторнууд, нютагай һургуулиин багшанар, совхозой мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хоорой дуушад Валентина Бурдуковская, Анна Казазаева урда сагай шэмээшэгүүдэй дуунуудые ямар гоё һайханаар гүйсэдхэнэ гээшэб?! Тэдэниие шагнан һууха-да, тон һонирхолтой байдаг. Хоёрдохи Екатерина хатанай хатуу шэрүүн үе саг ой ухаанда ороодхихо юм.

Энэ хоорой дэргэдэ фольклорно бүлэг байгуулагданхай. Тус бүлэгэй дуушад Зинаида Серимонова, Степанида Иванова, Прасковья Вахрушева, Агафья Солдатова, Мария Мартынова гэгшэд хуушанай дуунуудые мүн лэ бэрхээр, шадабаритайгаар гүйсэдхэнэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

...УРАСХААЛАЙ ...МДЭГ БОЛОХО

...анай зүйлнүүдые ... бэлэгэй туршал... коллективэй Бу... АССР-эй 60 жэлэй ...дэ зорюулһан со... ...сөө дэлгэрүүлхэ ...ые түмэр хэрэг... бүтээдэг С. М. Ки... ...жэтэ заводой кол... ...үнаар дэмжэһэн «Буряадай АССР-... ...даһаар 60 жэлэй ...шагай 22 недели» ...доро ажалай вахта... дээшэлүүлэгдэһэн ...лга абаһан юм. ...ёһоор коллектив ... түхэригэй нэмэлтэ ...далдаха, ойн бая... ...гдэ 60,8 мянган ...һарта бүтээн гар... ...но эмаль алмаха, ... хахад жэл соо ... зүйлэйнгөө ам... ... маягаар гарга... ...тухай уялга дото... ...ан түүхэтэй.

...публикынгаа жаб... ...эн жэлэй ойн хүн... ...сагайгаар хүдэлжэ ... заводой коллек... ...ай ажалай 14 ...ад байна. Социа... ...жэй апрель һарын ...оор үйлэдбэриин ...нуудай дундаһаа ... эмаль түрхидэг Галина Прохорова... Нина Николаева... хоёрой хүтэл... ...эр халаанда нэгэ ...үүлэдэг хамтын ...млэһэн байба. ... хэрэглэлэй бүтээдэг Кон... ...лёзич Никаноро... хоёрдохи һуури... ...мдэ жэлэй эхин... үнгэрһэн дүрбэн ... соо Сундукова ...ёрой даадаг эма... ... бригада онсо ...гдартай байба. ...еевна Арнбрехтын ... халаан арбан ... жэлэй хоёр ...һарын даабари ... Тиихэдэ бэлэн ...һарта нягталан ... Мария Еремеевна ... оной февраль ...гоор ажаллана. ...ша В. Д. Мужано... ...ша С. Л. Балы... ...байгуулагша В. К. ...гшэд жэшээтэ ...рта мүн лэ шал... ... дурсагдаһан нү...

хэдэймнай нютагай промышленностиин ойн баярай хүндэлэлэй стенддэ зууршалагданхай байһаниинь һайшаалтай байгаа һэн.

Түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг Кировэй нэрэмжэтэ заводто арба гаран зүйлэй продукци бүтээгдэдэг. Тэдэнь ганса өөһэдымнай республика дотор бэшэ, мүн холо саагуурше худалдан абагшадта зохидшоогдодог байха юм. Жэшээлхэдэ, саб сагаан эмаль дээгүүрээ элдэб үнгын зурагуудтай жэгнүүр, гүсэ, миискэ, шанага, домбо, таз, кастрюли, хүнэг болон бусад ампаата гэрэй эзэн эхэнэрнүүдтэ үнинэй һайшаагдадаг болонхой ха юм.

Тус заводой конструктораар долоодохи жэлээ хүдэлжэ байһан О. М. Гусляковтой хөөрэлдэхэдэмнай иигэжэ хөөрөө һэн.

Буряад оронойнгоо 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ зүйлэй продукци үйлэдбэрилэн гаргажа эхилэнхэйбди. Тэдэмнай худалдаа наймаанда һаяла гарана. Уран һайханай талаар амһарта шэмэглэхэ тухай асуудал уран һайханай совет дээрэ шиидхэгдэһэн юм. Уран зураашад Аюшеев, Гомбоев гэгшэд заводоймнай уран зураашан Иван Трофимович Демченкэтэй хамта зүбшэһэн байха.

—Олег Макарович, гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн продукци танай заводто бии гээшэ гү?

—Даб дээрэ үгы. Зүгөөр байгша оной дүрбэдэхи кварталсоо иимэ тэмдэгтэ дурадхахаар жэгнүүр хэжэ эхилхээр хараалан хайбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй түрүүшын кварталда үйлэдбэриин һайн дүнгүүдые туйлаһан тус заводой коллектив Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө һэн. Энээндэ урмашаһан коллектив мүноо үсэд нэтэрүүгээр хүдэлжэ, республикынгаа 60 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха, хүн зондоо ойн баярай тэмдэгтэй дурасхаалай гоё һайхан амһарта бэлэг болгон, олоор гаргахаар бэлдэжэ байна.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.

ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Һаяхан Түнхэнэй районой Тоорын сельпогой хүдэлмэрилэгшэд Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтая гэһэн уряатайгаар районойнгоо бүхы кооператорнуудта хандаба. Тэдэнэр урид табигдаһан түсэбүүдээ шэнээр хаража, мүн дотоодын нөөсэ арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, шэнэ социалис уялгануудые абаба. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 20 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха, ярмагуудые эмхидхэхэ гэжэ шиидээ. Ниитын эдеэ хоол худалдаха түсэбөө мүн лэ болзорһоо урид дүүргэхэ зорилготой. Номуудшье олоор худалдагдахаар хараалагдаба.

Гадна наймаалагшадай ажал хүдэлмэридөө коммунис ёһоор хандалга али бүхы талаһаа хүгжөөгдэхэ, залуушуулые һурган хүмүүжүүлгэ һайжаруулагдаха байна.

В. ТУЛАЕВ.

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

УЛААН-БААТАР. Монголой профсоюзуудай Түбэй Соведэй пленум эндэ боложо, ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ профсоюзай организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Арадай ажахын бүхы шатануудта ажалай жаяг журамые бэхижүүлхэ гээшэ социалис экономикын амжалта хүгжэлтын, арад зоной материальна ба соёлой хэмжээе дээшэлүүлгын шухала нүхэсэл болоно гэжэ Түбэй Соведэй түрүүлэгшэ Б. Лувсанцэрэн элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Ажалай эмхидхэлые һайжаруулгада али болохоор нүлөөлхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга болон үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ Монголой профсоюзууд тоолоно.

ПНР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН БУРУУШААЛГА

ВАРШАВА. Польшын дотоодын хэрэгүүдтэ ажалай уласхоорондын эмхиин (МОТ) хамааралсажа байһые эрид шууд буруушаажа байһанаа ПНР-эй правительство мэдүүлээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Баруун Европын хэдэ хэдэн профцентрнүүд, НАТО-гай зарим гүрэнүүд «Польшын асуудал» гэдэгые МОТ-ой хуралдаанда нэгэнтэ бэшэ табиһан байна гээд ПАП агентствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. МОТ-ой зарим гэшүүн-оронуудай түлөөлэгшэдэй худал хуурмаг үгэнүүдтэ, Польшодохи байдалые зорюута хазагайруулалгада ПНР-эй правительство удаан саг соо тэсэбэритэйгээр хандадаг байгаа. Дотоодынгоо политикада ямар юумэ хэхэ ёһотойб гэжэ ПНР-эй правительствые һургаха гэһэн Баруун Европын профцентрнүүдэй нэгэнэй һэдэлгэ хадаа ой ухаанда орошогүй ябадал болоно. Польшодо эсэргүү бүлэгоорхид «Польшын асуудалые» мүрдэлгын комисси гэдэгтэ хаража үзэхэ тухай шиидхэбэри МОТ-ой захиргаанай соведтэ 1983 оной майн 27-до табиһан байгаа гээд мэдүүлгэ дотор заагдана.

Х. ПЕРЕС де КУЭЛЬЯРАЙ БЭШЭГ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ оршон тойронхи байгаалида ехэ аюултай хойшолонгуудтай байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр ООН-ой штаб-байшан соо тараагдаһан бэшэг дотор тэмдэглээ. Энэ бэшэг июниин 5-да тэмдэглэгдэхэеэ байһан оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгын бүхэдэлхэйн үдэртэ зорюулагдана. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада эсэс табингүйгөөр ерээдүйн үетэндэ түбин дэлхэйгээ үлөөжэ шадаха байһандаа хүн түрэлтэн этигэхэеэ болёод байнхай. Байгаалиин ба хүнэй хоорондо тогтоогдоод байһан тэнсүүриие сахин хамгаалхаһаа үлүү һайн һайхан, хүндэтэй зорилго уласхоорондын эмхидэ байхагүй. Энэ хадаа бүхэдэлхэйн хүгжэлтэ дэбжэлтын хэлбэришэгүй шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

МОТ-ой ГЕНЕРАЛЬНА КОНФЕРЕНЦИИН СЕССИ

ЖЕНЕВЭ. Ажалай уласхоорондын эмхиин генеральна конференциин 69-дэхи сесси Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо нээгдэбэ. МОТ-ой гэшүүн 150-лад гүрэниие түлөөлһэн 2 мянга шахуу делегат тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Июниин 22 болотор хүдэлмэреэ үргэжэлүүлхэ сессиин зүблэхэ зүйлдэ олон тоото асуудалнууд оруулагданхай. Эдэ асуудалнууд ажалшадай социальна байдалые ба эрхые һайжаруулгада хабаатай байна. Индустриализациин социальна асуудалнууд тухай, ЮАР-тахи апартеидэй политикада эсэргүү тэмсэлые үргэдхэхэ тухай юрэнхы хөөрэлдөөн тэрэ тоодо ороно. Хүүгэдэй ажалые усадхаха, үхибүүнэй эрхэнүүдые хамгаалха талаар шэглүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудые зохёон абаха, үхибүүдые дарлан мүлжэлгын асуудалые зүбшэн хэлсэхэ гээшэ сессиин гол асуудал болоно.

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ

ВАРШАВА. ПОРП-ын Центральна Комитедэй 12-дохи пленум эндэ болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Ю. Чирек ниитын-политическэ байдалай гол асуудалнууд, партиин ажал ябуулгын шэглэлнүүд тухай ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой элидхэл хээ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар пленум тогтоолнуудые батаалан абаһан байна.

Эмхидхэлэй асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский Пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

ТАНЮГ АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

БЕЛГРАД. ТАНЮГ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, СФРЮ-гэй Союзна гүйсэдхэхэ вече заседани дээрээ оронной 1983 оной социально-экономическа хүгжэлтын түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһые зүбшэн хэлсэбэ.

Жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн саг соо правительствын хэмжээнүүдые абаһанай ашаар, Югославиин экономическа байдал һайжараа, ажахые хүгжөөлгэдэ тодорхой үрэ дүнгүүд туйлагдаа гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Нүүрһэ малтан абалгын хэмжээн дээшэлээ, металлургическа ба химическэ промышленностиин үйлэдбэри урган дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта оронной экономикын хүгжэлтэ «айхабтар орёо эрхэ байдалда» туйлагдажа байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Саарһан мүнгэнэй үнэ унана, юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ.

СОЦИАЛИС БАЙГУУЛАЛТЫН ЗОРИЛГОНУУД

ХАНОЙ. КПВ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ле Зуан Куангнинь провинциин партийно-ажахын эдэбхитэдтэй уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамай социалис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ провинциин ажалшадай ехэ хубитаяа оруулһыень тэмдэглээ.

Куангнинь хадаа оронной эгээл томо ехэ индустриальна түб болоно. Арадай засагай жэлнүүдтэ гол түлэб Советскэ Союзай туһаламжаар Уонгбиин ТЭС, шулуу нүүрһэнэй уурхайнууд, шахтанууд, ашагта малтамал шанаржуулгын техникэ бүтээхэ завод болон бусад предприятинууд баригдаһан байна.

КПВ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь шулуу нүүрһэнэй промышленностиие хүгжөөлгэдэ онсо анхаралаа хандуулба.

Һэримжэтэй хёрхо байхыень, республикынгаа хуурай газарай ба уһан далайн хилэнүүдые хамгаалхыень, социалис Вьетнамай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы бэлэн байлга дээшэлүүлхые коммунистнуудые, бүхы ажалшадые Ле Зуан уряалаа.

Эб найрамдалай хүдэлөөндэ зорюулагдаһан Лондондо болоһон выставкын нэгэ экспонат.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- АЖАЛША КОЛЛЕКТИВ, ТЭРЭ... НЭЙ ҮҮРГЭ ТУХАИ
- МАНАЙ АЙЛША... АИ ЗҮЖЭГ
- УРАН ГОЁ ШҮЛЭГЭЙ МҮРНҮҮ...
- ҺОНИРХОЖО УНШАМААР ХО... ШОН ЗУГААНУУД

„ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА“ гэһэн бэшэг тушаа

ЖУРАМ, ЭДЭБХИ, МЭРГЭЖЭЛ

Хабарай игаабари наранда гараад, хүүгэдэй наададаг талмайн набтархан һандали дээрэ яаралгүйгөөр лаб һууһан наһажаал хоёр хүнүүдэй хоорондоо хөөрэлдэхые шэхэнэйнгээ үзүүрээр һаяхана соносоо һэм. Саһан сагаан толгойдоо хуушарһан велюр шляпа үмдэһэн, нюдэндөө томо хара шэлтэй нэгэниинь:

—Энэ мүнөө эдиршүүл гэжэ ямаршье эдэбхи, эршэгүй зон болошоо гээшэб, илангаяа студентнүүд,—гээд сээжэеэ барижа, һүл-һүл ханяаһанайнгаа удаа: — Архи, тамхин гээ һаа, алеэ наашань, хатар нааданай болоо һаа, хаанаб гэлдээд гүйлдэхэ,—гэжэ нэмэбэ.

—Харез,—туранхай аад, сухигар сагаан шарайтай, хатаһан бургааһадтал хургануудаараа модон тулгуураа эльбэжэ һууһан нүгөөдэнь хэлэгшыень дуратайгаар дэмжэбэ. —Минии аша Мишые мэдэнэ ха юмши даа. Тэрэ хатуу һайхасааншни... — Саашань зэмэлһэн өөгшөөһэн хоёрой хоорондо дээрээ ахагүйб, дороо дүүгүйб гээд ябадаг студент ашынгаа «аашанууд» тухай дэлгэрэнгыгээр элидхэжэ эхилбэ даа. Ухаандам туһаһан тэдэнэй яриллдааһаа уламжалан, мүн «Буряад үнэн» газетын хуудаһан дээрэ ниитэлэгдэһэн 1925 онһоо коммунист Шагдаржаб Цывановэй «Хүн болохо багаһаа» гэһэн ерээдүйн үетэнние хүмүүжүүлгэдэ зорюулагдаһан статьятай һонирхон танилсаад байхадаа, энэл асуудалаар һанамжаяа заабол бэшэхэ гэһэн хүсэл түрэбэб. Ушар юуб гэхэдэ, би өөрөө хэдэн жэлэй туршада Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда хүдэлхэ зуураа эдир үетэнэй, тэдэл дурсагдаһан студентнүүдэй эдэбхи, эрмэлзэл, журам, заршам, һуралсал тушаа зарим тэды ажаглалтануудые хэдэг байгаа бшууб.

Нэн түрүүн, тэдэ үндэр наһатай үгэдэй: «Мүнөөнэй эдиршүүл ямаршье эдэбхи, эрмэлзэлгүй»,—гэһэн баталамжые эрид шууд буруушаалтай. Сэхыень хэлэхэдэ, студентнүүд булта адли бэшэ ааб даа. Тэдэнэй дунда эдэбхи түгэс эдир хүбүүд, басагад элбэг олон байха, хажуугаарнь журам эбдэдэг «хатуушуул» үсөөхэншье һаа, бии. Тиимэһээл мүнөө үеын—нагаяад оной бүхы студентнүүдтэ зарим нэгэнэй заршам журамаар үндэһэлэн, юрэнхы сэгнэлтэ үгэхэ гээшэ эндүүтэйл хаш гэжэ һанагдана. Үнэхөөрөөшье, манай биолого-химическэ факультедтэ һурадаг 400 гаран студентнүүд сооһоо тэдэ «хатуушуулай» зэргэдэ оруулхаар 10—15 хүн ехэдээл һаа олдохо бэзэ. Харин ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг, һуралсалдаа эрхим жэшээ харуулдаг студентнүүд захаһаа олон. Тиимэшүүлые бэдэржэ холо ошолтогүй. Виктор Молоновые эндэ дурдая. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат энэ хүбүүн ниитын хэрэгтэ хамсыгаа шамажа ороһоо гадна, эрдэм мэдэсээрээ онсо шалгардаг. Дэмы бэшэ тэрэ хэдэн жэлэй туршада ленинскэ стипендиат ябаагүй байха. Үшөө жэшээ. Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо һаалишанаар хүдэлжэ байһанаа манда һурахаяа ороод, али бүхы талаһаа амжалтатай, омогтой ябадаг Ольга Цыдыповае гү, али мэргэжэлэй техническэ училищи толотомоор дүүргээд, һуралсалаа үргэлжэлүүлһэн Светлана Курбет гэгшэдые мүнөө үеын совет залуу үетэнэй эрхимэй эрхимүүдэй зэргэдэ орожо ядахаар бэшэ зон гээ һаа, алдуу болохогүй. Тэдэнэр Виктор Молонов шэнги КПСС-эй гэшүүндэ баһал дэмы абтаагүй байха. Тиихэдэ һуралсалдаа анхарал оролдосотойгоор хандадаг, профсоюзай хүдэлмэридэ, уран һайханай самодеятельностьдэ һайн дураараа хабаададаг, Захааминай басаган Елена Гомбоевае, Хэжэнгын Маргарита Цыбиковае, Кабанскын Галина Залуцкаяе, Улаан-Үдын Екатерина Олейниковае эндэ дурдалтай. Иимэл студентнүүд манай институдай бодото нюурынь, омогорхолынь боложо, ленинскэ комсомолой гэшүүдэй нэрые дээрэ үргэжэ дабшана гээшэл. Эдэнэрэйл ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарихагүй, ямаршье шалгалтаһаа сухарихагүй, ёһотойл ерээдүйн совет хүнүүд болохо, манай хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлхэ байһандань һэжэг түрэнэгүйбди.

Гэхэтэй хамта мүнөөхи хоёр үбгэдэй зүгһөө «хатуу һайхасаангууд» гэһэн яһала тодо мэргэн нэрэ абаһан һуралсалдаа хайша хэрэгээр хандадаг «хатуу харын» дайралдаа һаа, арсадаггүй, ниитын ажалда нилээд хашан студентнүүдшье бии юм. Зэдэһээ ерэжэ, манай институдта ороһон Вячеслав Айсуев гэжэ хүбүүн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, хэшээлдээ ямаршье шалтагаангүйгөөр ошодоггүй, зайгуултаха дуратай, замбаа aaша гаргадаг һэн. Һүүлэй һүүлдэ һураггүйгөөр, һураншьегүйгөөр нютагаа ябашоо. Ганса эхэтэй Бэшүүрэй Рэгзен Гармаев, мүн Ивалга нютагай Пурбо-Доржи Дамбаев гэдэгүүд хэшээлдээ ерэдэггүйһөө гадна хэрүүл наншалдаа үүдхэдэг байгаа юм. Тиихэдэ хүмүүжүүлгээр огто ядаагүй Роман Балуев (тэрэнэй Захааминда ажаһуудаг эхэнь 10 үхибүүдээ гэрын ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүргэжэ, ажабайдалай замда гаргаһан габьяатай) архиин һогтуугаар хулиган aaша гаргажа, дээрэ дурсагдагша хүбүүн шэнги баһал институдһаа намнуулаа. Сэхынь хэлэхэдэ, эдэ ерээдүйн мэргэжэлтэдтэй, юрыншье мэргэжэлтэд бэшэ, харин багшанартай, эдир үетэние хожомоо хүмүүжүүлхэ нангин уялгатай хүнүүдтэй хэдэн дахин улаан нюураараа уулзажа хөөрэлдэһэн, факультедэйнгээ ВЛКСМ-эй бюродо дуудажа, донгодолго соносхоһон, үнгэржэ ерэхэдээ гэртэхэниень ерүүлһэн байнабди. Теэд энэ бүгэдэнһөө үрэ гараагүй. Бүри һаяханашье №2 хамтын байрада үнгэргэһэн суглаан дээрээ журам заршам хазагайруулһан хэдэн хүбүүдэй эхэ, эсэгэнэрыень аяар Зэдэһээ, Сэлэнгэһээ, Хэжэнгэһээ дуудажа асараад, тэдэнтэй нюур харалтагүй, сэхэ хөөрэлдөө хээбди. Саашадаа буруу ябадал гаргаа һаатнай, бүри хатуугаар хэһээхэбди гэжэ уридшалан һануулха зуураа багшанарай, түрэлхидэйнь, мүн УВК-гай (һуралсал-хүмүүжүүлгын комиссиин) гэшүүдэй урда заһархабди гэһэн үгыень үгүүлжэ һалаабди. Тобшолон хэлэхэдэ, һүүлэй үедэ һуралсалдаа хайша хэрэгээр хандагшад, журам заршам хазагайруулагшад тушаа шанга хэмжээнүүдые абадаг болообди.

Нүгөө талаһаа, юрэнхы дээрээ журам яһала сахижа ябадаг аад, һуралсалдаа үнэхөөрөөшье һула табиһан һуртал, ямаршье эдэбхи, эрмэлзэлгүйгөөр хандадаг студентнүүд байдаг. Тэдэнэр, минии һанахада, ямаршье эрдэм мэдэсэдэ хэрэггүй, харин һүүлэй һүүлдэ гэртэхинэйнгээ найдал харюулжа, диплом абаал һаа болоо гэжэ тоолодог гээшэ хаш. Тиимэшүүл залхуушье, ниитын ажал хүдэлмэридэ зүдхэсэгүй, аргын олдоо һаа, яажашье һаань, лекцинүүдтэ ошохогүйл гэжэ оролдодог. Юрэдөөл, иимэ түхэлэй студентнүүд ондоо һураха хүсэл ехэтэй хүнэй һуури эзэлжэ, һүүлэй һүүлдэ институдаа дүүргэнгүй, нэгэл шалтаг олоод, талиидаг байна. Энэ һуралсалай жэлдэ Мазуревская, Дулмаева, Рабжаева гэхэ мэтэ басагадтай дурсагдагша шалтагаанаар хахасаха баатай болоо һэмди.

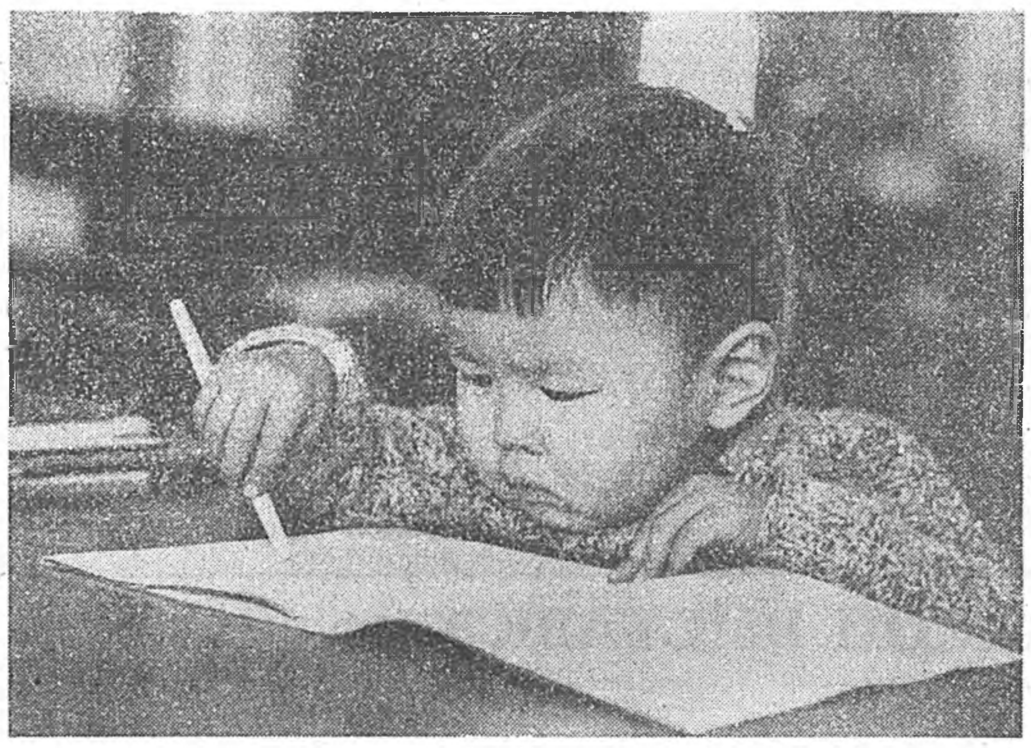
Журам заршам хазагайруулаад, институдһаа намнуулагшад, һураха дурагүй аад, нэрэ зүүжэ ябаһанаа талиин ошогшодшье адли сэгнэлтэдэ хүртэжэ, һуралсалаа түгэсхөөгүйшүүлэй тоодо ороxо болоно ошуу. Тиимэһээл манай, багшанарай болон хүмүүжүүлэгшэдэи, хүдэлмэриин алдуу дутуугай нэгэ ехэ гэршэ мүн болоно гээшэ. Теэд иимэ ябадалтай хайшан гэжэ тэмсэхэ ёһотойб? Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри яажа ябуулха хэрэгтэйб? Ямар хэмжээнүүдые абахада, аша үрэ ехэтэй байхаб? Эдэ мэтэ асуудалай эгээл мүнөө гаража ерэхэнь хуулита.

Минии һанахада, хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэри ябуулхадаа, бидэ хүн бүхэндэ хүрэжэ, сэдьхэл зүрхэндэнь хадуугдамаар үгэеэ ойлгуулнагүй гээшэ хаади. Илангаяа хүдөөгэй дунда һургуули дүүргээд, хаанашье хүдэлэнгүй, сэхэ дээдэ һургуулида ороһон эдир басагад, хүбүүдэй дунда иимэ хүдэлмэриие ябуулхада аша тупатай. Юуб гэхэдэ, имагтал хүдөөгэй һургуулиһаа сэхэ ерэгшэд түрүүшын үедэ түдэгэсэдэг, һуралсалдаашье дадажа ядадаг гэжэ би харагшаб. Хоёрдохи курс тэдэнэр дабаад байхадаа, бүхы юумэнэй оньһые гүйсэд ойлгожо, анханһаа һайн оэлдэхэлтэй хото городто үдэһэн студентнүүдтэ мүхөөгөө үгтэхээ болидог, үнгэржэ ерэ һаа, булижа гарадаг. Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, олон олдохо. Энэ юунһээ болоно гээшэб? Хүдөө нютагуудай дунда һургуулинуудта мэргэжэлэй талаар зүб шэглэл эртээнһээ олгохо хүдэлмэри тоогдоногүй гү, али хайша хэрэгээр ябуулагдана гэжэ һанагдана. Үнэхөөрөөшье: «Юундэ биолого-химическэ факультедые шэлэн оробошиб?» —гэжэ асуухада, мүнөө һуража байһан студентнүүдэй үсөөхэниинь тоб гэмэ тодо харюу үгэхэ. Ехэнхи ушарта: «Химеэр гү, али биологёор һайн һурадаг һэм»,—гэжэ аман дороо гүбэд гэхэ. Тиигээдшье хаа ганса студентнүүдэйнгээ түрэлхидтэй уулзажа хөөрэлдөөд, энэ мэргэжэл юундэ шэлүүлээ һэмта гэжэ һурахада: «Юрэдөөл, саашань һургаха һанаатай хадаа, багша болохоһоо арсахагүй байхадань, наашань эльгээгээ һэлди даа. Институдаа түгэсхэжэ, дээдэ мэргэжэлтэй багша болоо һаа, мандаашье, хүн зондоошье туһатай ябаха һааб даа»,—гэдэг юм. Эдэ харюунуудые зэргэсүүлэн үзэхэдэ, удхань адлирхуу бэшэ гү?

Энээн дээрэһээ тобшолон хэжэ, мэргэжэлэй талаар зүб шэглэл эдир үетэндэ олгохо асуудал хүдөөгэй һургуулинуудта гүнзэгы ехэ удха шанартай болоод байна гэжэ һануулха дуран хүрэнэ. Үнэхөөрөөшье, зүб мэргэжэл шэлэжэ шадаагүй хүбүүд, басагад үйлэдбэридэ ошожо нэгэ хоёр жэл хүдэлхээ яанаб? Сэхыень хэлэхэдэ, хүдөө нютагуудта хүдэлмэри барагдаха бэшэ. Ямаршье колхоз, совхоз ошоод, ажаллаха дуратайб гээ һаань, түргэн лэ ерэгты гэжэ байна бшуу. Юундэ иимэ дэлгэрэнгыгээр эдир үетэние түрүүн нэгэ-хоёр жэлээр үйлэдбэридэ хүдэлжэ үзэхые уряалнабибди гэхэдэ, ажабайдалай һургуули гараһан, ондоогоор хэлэбэл, хилээмэнэй сэн мэдэхэ болоһон хүбүүд, басагад институдта ерэжэ ороходоо, һуралсалдаашье, ниитын ажалдашье онсо шалгардаг, эршэ эрмэлзэлтэй, али бүхы хэрэгтэ эдэбхитэй ябадаг юм. Тэдэнэй журам заршам тухай эндэ дурдаһанайшье үлүү.

Хуушанай коммунист Ш. Цывановай «Хүн болохо багаһаа» гэһэн статья гол түлэб хүүгэдые, хуулиин наһа хүрөөгүй эдиршүүлые хүмүүжүүлгын асуудалда зорюулагданхай гээшэ ааб даа. Харин би эндэ үхибүүдэй тооһоо гараһаншье һаа, ажабайдалдаа үшөөл гүйсэд бэеэ даанхай замда шэлжээгүй үетэн болохо студентнүүд тухай бэшэхэдээ, ерээдүйн мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлгэ өөрын онсо өөрсэ шэнжэтэй, тэдээниень заабол хараадаа абаха шухала гэжэ тэмдэглэхэ хүсэлтэйб. Гэхэтэй хамта, һургуулиин үхибүүдыешье, студентнүүдыешье хүмүүжүүлгэдэ адлирхуу зүйлнүүд яашахаб. Тиимэһээл газетын хуудаһануудай дээрэ эхилһэн энэ хөөрэлдөөн бидэндэ, багшанарта, студентнүүдтэ ерээдүйн багшанарта ашатай туһатай байхань дамжаггүй.

С. ЦЫРЕТОРОВ,
Д. Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй биолого-химическэ факультедэй декан, медицинын эрдэмэй кандидат.

«Нигээд һургуулидашье ябажа эхилээ һаам, хамаагүй».

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

„АНГУУША МЭРГЭН“

ТЕАТР

Аман зохёол хадаа ямаршье арадай оюун содолой баялиг болоно. Шунахан хэрзэгы гадаадын дээрмэшэдэй добтолгоһоо тэрьедэн, зол жаргалаа бэдэрэн, 374 жэлэй саана аяар Эжэл мүрэнэй (Волгын) саана хүрэтэр ошоһон хальмагууд һайхан байдал тухай ородолоо аман зохёол соогоо харуулдаг байгаа. Ябаган онтохонһоо эхилээд, суута эпос Джангар хүрэтэр—хальмагуудай аман зохёол угаа баян юм.

Хальмагай АССР-тэ ажаллажа байдаг мэдээжэ ород журналистка Лия Петрова гэгшэ хүүгэдтэ зорюулан, хальмаг арадай онтохонуудай дээжые хэрэглэн, «Ангууша Мэргэн» («Охотник Мерген») гэжэ пьесэ бэшэһэн байгаа. Тус пьесээр найруулагдан табигдаһан зүжэгэй Хальмагай драмын театрай гастролиин програмда оруулагдаһанай ашаар Улаан-Үдын эдиршүүл тэрээниие дуратайгаар хаража эхилээ.

...Үгытэй хүбүүн Мэргэн (артист Борис Манджиев) хэдэн үдэр соо халтар шара үнэгые мүрөөрнь мүшхэжэ хүсөөд, номо годлёороо харбажа алаба. Тушаан болоходоо, тэрэ багайнь хэрзэгы дошхон Алача хаан (Борис Очиров) тэрэ хүбүүнтэй уулзашаба. Түшэмэлтээ (артист Геннадий Гаданов), сэрэгшэдтээ ябаһан Алача хаан хүбүүе доромжолно, минии газар дээрэ агнааш гэжэ аашална. Мэргэн хүбүүн мүхөөгоо үгтэнэгүй, өөрынгөө харбажа алаһан олзые абаха эрхэтэйб гэжэ һөөргэдэнэ. Тиихэдэнь хаан гаража, гурбан таабари-даабари үгэнэ:

—Эрэ үхэрэй һүөөр сэгээ бэлдээд бай; эльгэн шулуунай арһа үбшөөд бай, модон тогоон соо мяха шанаад бай! Һөөргөө бусалгандаа шамда хүрэжэ айлшалхаб!

Мэргэн ахынгаа агнуурһаа уруу дуруу бусахада, дүү басаганиинь угтажа, шалтагааниинь мэдэжэ абаба. Уданшьегүй хаанай түерсэ гүйлсэжэ ерэхэнь дуулдажа, аха дүү хоёр кибиткэ руу ошобо. Хаан аашална, доромжолно. Удангүй кибиткэ сооһоо Мэргэнэй дүү басаган—Цагаан (артистка Н. Барикова) гаража ерэнэ.

Эрэ үхэрэй һүөөр хэһэн сэгээ хаан эрибэ.

—Ахамни сэгээ бэлдэхэ аргагүй байшоо. Аргагүй хүндөөр нарайлжа хэбтэнэ, —гэжэ мэдүүлхэ юм.

—Юун гэжэ дэмыржэ байһан үхин бэ!—гэлдэн хаан түшэмэлтээ хамта гаарана. Энэ үедэ Мэргэн кибиткэ сооһоо гараад, эрэ үхэрһөө яагаад һүн гарадаг юм гээд, хаание торгожорхибо.

Тиихэдэнь эльгэн шулуунай арһа хаан эреэд, томо гэгшын шулуун дээрэ һандайлжа һуухатайнь сасуу:

—Тэрээхэн шулуугаа алаад үгэгты. Алагдаһан шулуунай арһые үбшөөд хаяхань барагхан хэрэг ааб даа, —гэжэ хэлээд, Мэргэн хаание баһа торгоожорхибо. Хаан хэды сухалдабашье, гурбадахи таабариием таахагүй гэжэ этигэнхэй. Харин Цагаан кибиткэ сооһоо томо гэгшын модон гааһатай талхи асараад, хаанда бариба.

Ингэжэ гурбан таабариень таажа, аха дүү хоёр элдэб эсын зоболон гаталжа, хэрзэгы шэрүүн Алача хаание дараа гэжэ зүжэг харуулна.

Хүнэй хүниие мүлжэдэг байһан сагта юрын уладай ажабайдал хүшэр хүндэ байгаа юм, зүгөөр хэбтэжэ үхэнгүй, ябажа тэмсэһэн хүндэ зол жаргал олдохо заяатай байгаа гэжэ онтохоной хэлээр эдир харагшадтаа тус зүжэг ойлгуулан хэлэнэ.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ДАВИД КУГУЛЬТИНОВ

СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат

ХАЛЬМАГ УЯНГАҺАА

ШҮЛЭГ, МИНИИ ШҮЛЭГ...

Мүндэлһэн ябууд
мүрөө үшөө
түгэсхөөгүйдөө,
Мүнгэтэһэн ялбуу
үгөө хүсэд
үсхөөгүйдөө,
Зэд шэнги
зэргэсүүлгэ
зүйгөөгүйдөө,
Зэлд гэмэ
эрьюулгэ бодол
гүйлгөөгүйдөө,—
Шүлэгни, шамтаяа
шүрэ һубаһандал
наадаалби,
Шүтэлниш гэжэ
юрэ һанаһандал
найдаалби.
...Табибаб һүүлшын
тарган точко.
Дүүрэв һэн.
Талиба шүлэгни—
талын хүлэгни
үүрэжэ...
Намдааш, хэндэш
наашалан баригдаа...
бо...
Наадахаш,
найдахаш
нангин эрхэгүй
бол...
Шүлэгни теэд
шүүдэртэ зүргөөр
алхалха...
Шүтэлыем мэхэлэнгүй
һүүдэртэл һөөргөө
бусаха...
Баяр жаргал
баран зондо
асарха...
Баабай намайгаа
улайлган гэнтэ
бусаха...
Мэдэнэгүйб!

ТАЛАМНИ

Хабарай сагта
һайханши даа,
таламни,
Ханхинама агаар,
хангай аладни...
Жэгтэй номин
тэнгэридэ,
замханагүй
Жэргэмэлэй аялга...
Жэрьехынь шагнана
гүт?
Уран зураашын
сасаһан шэрэдэл
Улаан таша—
бамба сэсэгүүд—
Эдэ бүгэдые
энхэрэн мэдэдэг...
Эльгэ нимгэтэйдэ
баяртай бэшэ гүб?
Хүн лэ хадаа
хүжэтэ нютагтаа
Гүн бодол,
хүгжэм соо алха...
Яаһаншье дэлгэр бэ
хабарай сагта,
Яншама түрэл бэ
Хальмагайм тал...

ШЭНЭ ХАБАРАЙ АЯЛГ...

Хальмаг дуун,
хабарай бутуула,
Хамаг юумэнһээ
һогтоно хэбэртэйб.
Элшэтэ наран руу
аялгам татуулан,
Эшэгы гэрэй
утаандал дэгдэлэй.
Нарай хурьгадай
хүлнүүд мэтэ,
Нарнихан дупалта
бороохон шэжэрнэ.
Бамба сэсэгые
бахархан гэтэ—
Бадарха зуураа
һалхиһаа шэшэрнэ.
Хонгёо аялгата
хонхо шэнги
Дунгяа сэнхиртэ
гургалдай дуураа.
Манхан тэнгэриин
майхан гэтэнги
Манай үбгэжөөл
татаба хуураа...
Элдин хабарай
эльбэтэ сагаар
Энхэрэл минии
сэдьхэл дуу...
Морин хуурайм
аялгые...
Москва
шэжэмтэ
утаһад хү...
Түрэл талынгаа
түхэл...
Юрэл хараад
һуужа яд...
Зүрхэн соомни
аялганууд һүн...
Зүүдэн-бодол
зүндөө мүн...
Алтан талам!
Ажабайдалдаа
захаг...
Аялга дууншни—
сэдьхэлэйм үн...
Дууша хүбүүншни—
танина гү...
Дураяа мэдүүлэн,
һүгэдэнэ ш...

А. ЖАЛСАН... оршуул...

Улаан-Үдэ хотын П. П. Постышевой нэрэмжэтэ Пионернүүдэй байшанда Зоя Константиновна Синяева хорин табан жэлэй туршада уран һайханай гимнастикын секци хүтэлбэрилнэ. Эндэ хүдэлхэ үедөө хэдэн олон бэлигтэй спортсменүүдые һургаа.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ

БОГОНИХОН ШОГ РАССКАЗУУДҺ...

МҮРГЭЛДӨӨН

Үни хада болоһон ушар һэн. Нэгэтэ һүни колхозой складай харуулшан Самбу үбгэн обоотой орооһоной хажуугаар хэнэйшьеб ябахые обёороод, тиишэнь мэряаһаар ошобо.

Тэрэнэй хүсэд дүтэлөөгүй ябатарнь, хэдшьеб бузар муухайгаар хашхаралдаад, хоёр тээшээ гайхалтай түргөөр гүйлдэжэ арилбад. Тиихэдэ Самбу үбгэн тэрэ хоёрой хэнииешье эрьюулхээ ойлгожо ядашоод, хүдэлхээ болижо, байрадаа зог татан зогсошоо һэн.

Һүүлдэ Самбу үбгэнэй ойлгоходонь, хоёр ондоо хулгайшад харанхыда тархяараа мүргэлдөөд, бэе бэеһээ айжа хашхаралдан, хулууһан хахад мэшээгтэй орооһонуудаа тэндээ хаяжархёод, иишэ тиишээ тэрьелээ ха юм.

Тиигэжэ тэдэ өөһэдыгөө хэһээгээ бшуу.

ХОЖОМДОҺОН ШАНАЛАЛ

Дамбаадай гэдэг нэгэ хүйхэр хүнэй амаяа ангайхадань, тэрэнь арба гаран шүдэгүй дээрэһээ лүнхыжэ харагдадаг юм. Тэрэ һаял жэгдэ сагаахан шүдэнүүдтэй ябагша һэн.

«Яагаад шүдэгүй болоо гээшэб? Хулиганuудта түүрэ сохюулаалтай?» — гэжэ бодожошье болохот. Теэд тиимэшье бэшэ. Дамбаадай ондоо шалтагаанаар шүдэгүй болоһон юм.

— Архи, пивын шэлнүүдые амаараа нээдэг байгааб. Тэрээнһээ боложо, арбан сагаан шүдэнүүдээ гээгээб. Тиимэ юумэ хожом амандаашье хэхээ болёоб,—гэжэ Дамбаадай шүдэгүй амаараа пүл-пал пүлшэгэнэжэ, шүлһээ иишэ тиишэнь сасаһаар, иимэ болоһондоо гүнзэгыгөөр шаналжа, холо гэмэр-гутар гэдэг.

ШЭЛТЭЙ АРХИ АМҺАРААРНЬ УУҺАН МОРХОЙ

Морхой Шорхой хоёр гэгээн нарата үдэр дунда хамтын ажалһаа зугадажа... гэжэ шэлтэй архи... раа, шугын бургааһа ру... уужа эхилбэд.

Гэнтэ Морхойнь бэ... рээ һүрэжэ бодо... шангаар хашхаран, ... амаяа барьяад, хэдэн... шээ дэбхэрээд, дэбх... ба.

Иимэ ушар юун дэ... лооб гэхэдэ, Морхой... хоёрой хүдал үнөөр... налдаха һамбаанда... архиин үнэрөөр зүгы... дэн ерэжэ, шэлэй ам... рэ һууһан байгаа. Мо... рэниие харангүй, ар... гэн уухаяа забдаж... амһар амандаа аба... тэндэ байһан зүгы... орожо, хэлыень хад... ха юм.

Хабдашаһан хэлэ... ёолоһоор, больница... Ажалша зүгы зам... хойе иигэжэ хэһээ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Өөрынгөө хүбитэ оруулха зэргэтэйш» — Н. Антоновой хөөрөөн. «Хүдэлмэринүүд эмхитэйгээр ябуулагдана».— Н. Кучумовай статья. «Харалгада илагшад» — А. Королиин мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Стандартизаци оолон шанар» — Н. Медведевэй статья. «Хамтын хүсөөр» — Л. Анциферовай статья. «Тайгын эзэд» — В. Чулиин статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Актернууд, рольнууд, зүжэгүүд» — Т. Волынцевагай статья. Уласхоорондын һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Онсо һонирхолтой концерт». —Ф. Пилюгинэй рассказ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Хэрбээ элүүр энхэ ябаха гэбэл!» — физкультурнигуудта зүбшэлнүүд. 10.00— «Спортлотогой» 23-дахи тираж. 10.10 — «Үхибүүдтэ ангай гүлгэд тухай». 20.40 — «Таанадта, түрэлхид». 11.10— А. С. Пушкин. «Медный всадник». 11.40 — «Встреча у высоких снегов» — телевизионно уран һайханай фильм. «Встреча» — 3-дахи сери.

Улаан-Үдэ. 12.55 — Шэнэ һонин (буряадаар). 13.05 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Аха классай һурагшад» гэһэн клуб. «Минии ажал республикымни ажалда нэбтэрэн ороно». 14.00 — «Энэмнай КамАЗ гээшэ» — киноочерк.

Москва. 14.20 — Арадай уран бэлигэй телевизионно программануудай «Һолонго» гэжэ уласхоорондын V фестиваль. Йеменэй Арадай Демократическа Республикын искусство. 14.50 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 15.05 — «Нүхэр һанана гүш». 16.05 — «Великий укротитель» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 17.20— Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. ... «Мэдээжэ аад, юрэ... юумэн». 18.50 — 19.05... һарлалга. 19.05 — «Хү... рилсаан» —телевизионно... нал. 19.35 — Е. Шварц... «Повесть о молодых су...» гэһэн зүжэг. 22.00 — ... 22.30 — «Уянгата ду... концерт». 23.00 — ... СССР-эй чемпионат. ... — «Арарат». Забһарнуудта... үедэ—«Хэрбээ элүүр энхэ ябаха гэбэл!»

Редактор Р. Б. ГАРМ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60—91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, Н-01500. Заказ 130. Индекс 04649.